

VRIJ DENKEN, SAMEN LEVEN

JAARVERSLAG 2022

HUMANISTISCH

VERBOND

INHOUD

1	INLEIDING	2
2	STATUTAIRE DOELSTELLING	4
3	HET HOOFDBESTUUR	5
	3.1 ZENDING HUMANISTISCH GEESTELIJK VERZORGERS	
	3.2 BENOEMINGEN	
4	VERENIGING	7
5	PROGRAMMA'S	11
	5.1 POLARISATIE & VERBINDING	
	5.2 ZORG VOOR ELKAAR	
	5.3 HUMANISTISCH GEESTELIJKE VERZORGING	
	5.4 BENOEMEN	
	5.5 INFORMEREN	
	5.6 INSPIREREN	
	5.7 ZORG VOOR DE ANDER: MENSWAARDIGE ZORG	
	5.8 ZORG VOOR DE LEEFOMGEVING: ECOHUMANISME	
	5.9 ZORG VOOR JEZELF: VRIJHEID EN ZELFBESCHIKKING	
6	CAMPAGNE EN COMMUNICATIE	24
	6.1 THEMACAMPAGNES	
	6.2 FONDSSEN- EN LEDENWERVING	
	6.3 STEUNFONDS HUMANISME	
7	ORGANISATIE LANDELIJK BUREAU EN VERENIGING	31
8	FINANCIËN	35
	8.1 RESULTAAT SPAAR- EN BELEGGINGSVORMEN	
	8.2 FUNCTIE EN OMVANG CONTINUÏTEITSRESERVE	
	8.3 BESTEMMINGSRESERVE	
9	VERANTWOORDINGSVERKLARING	40
	9.1 TOEZICHT EN BESTUUR	
	9.2 ZELFEVALUATIE	
	9.3 VERTROUWENSPERSOON EN KLACHTEN	
10	BESTUUR EN DIRECTIE	47
	10.1 DIRECTIE	
11	BELEID EN BEGROTING 2023	51
	11.1 BELEID 2023	
	11.2 RISICO'S 2023	
12	SAMENGEVOEGDE JAARREKENING	56

1

INLEIDING

Het Humanistisch Verbond is een levensbeschouwelijke vereniging. Dat betekent dat we ons op basis van zingevingsvragen verhouden tot onze menselijkheid, onze rol ten opzichte van onszelf, elkaar en ten opzichte van onze omgeving. We zoeken de weg naar een menswaardige en rechtvaardige samenleving, waarin we in vrijheid kunnen leven. Daar hoort vanzelfsprekend de verantwoordelijkheid voor elkaar en voor onze omgeving bij.

De vereniging telde op 31 december 2021 19.203 leden, een netto groei van bijna tweeduizend leden. We hadden in 2022 dertig afdelingen en vier werkgroepen.

In de jaarverslaggeving van de Vereniging Humanistisch Verbond is opgenomen de samengevoegde jaarrekening van de Vereniging Humanistisch Verbond, de Stichting Steunfonds Humanisme en de Stichting Socrates. Eveneens is opgenomen de enkelvoudige jaarrekening van de Vereniging Humanistisch Verbond.

2

STATUTAIRE DOELSTELLING

De vereniging Humanistisch Verbond heeft statutair drie doelen. Zij wil:

- Mensen verenigen die sympathiseren of instemmen met het humanistisch beginsel;
- Een centrum zijn voor verdieping, verspreiding en versterking van de humanistische levensbeschouwing.
- Activiteiten ontwikkelen of deelnemen aan activiteiten van andere organisaties of instellingen die bijdragen aan een samenleving van mensen die zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid voor zichzelf, hun medemens, de natuur en de samenleving.

De Stichting Steunfonds Humanisme heeft als doel het werven en beheren van financiële middelen voor het Humanistisch Verbond.

De Stichting Socrates heeft als doel het installeren van leerstoelen op Nederlandse Universiteiten ten behoeve van Humanistische wetenschapsbeoefening.

HET HOOFDBESTUUR

Het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond vergaderde in 2022 zeven keer. Op de agenda stonden onder meer:

- De vaststelling van het meerjarenbeleidsplan 2022-2026;
- De jaarrekening 2021, kwartaalrapportages 2022 en jaarplan en begroting 2023;
- Vaststelling van nieuw beleid op het gebied van integriteitsbeleid, code of conduct, hybride werken, fondsenwervende strategie en aanpassing HRM regelingen;
- De personele ontwikkelingen op het landelijk bureau, welzijn van medewerkers;
- De integratie van Stichting Steunfonds in de vereniging Humanistisch Verbond.

Bestuurlijk overleg vond plaats met:

- Het Steunfonds Humanisme over de Jaarrekening Vereniging Humanistisch Verbond 2021;
- De omroep Human over deling huisvesting en samenwerking tussen de omroep en het Humanistisch Verbond;
- De Universiteit voor Humanistiek (UvH) over de inhoud van de relatie op het gebied van de ambtsopleiding voor humanistisch geestelijk verzorgers, gezamenlijk onderzoek en de institutionele verhouding tussen de UvH en het Humanistisch Verbond (governance).

Het bestuur heeft ook dit jaar zijn jaarlijkse zelfevaluatie gehouden.

3.1 ZENDING HUMANISTISCH GEESTELIJK VERZORGERS

Het Humanistisch Verbond is als wettelijk vertegenwoordiger van de humanistische levensbeschouwing verantwoordelijk voor de inhoudelijke benoemingen van humanistisch geestelijk verzorgers (hgv'ers).

Het aantal benoemde humanistisch geestelijk verzorgers is in 2021 met 26 gestegen. Elf humanistisch geestelijk verzorgers gingen met pensioen. Het aantal humanistisch geestelijk verzorgers is dus gestegen van 242 naar 257.

Benoemingen

Het Humanistisch Verbond is ook verantwoordelijk voor bestuursbenoemingen van een aantal organisaties, waaronder Stichting Steunfonds Humanisme, Humanistische stichting Socrates, Stichting Humanistische Uitvaartbegeleiding (HUB), Raad van Toezicht Universiteit voor Humanistiek (UvH), Stichting HVO en Stichting HVO Primair (werkgeversorganisatie).

Er vond in 2022 een herbenoeming plaats van een lid in de Raad van Toezicht van de Universiteit voor Humanistiek en een benoeming in het bestuur van de Stichting Humanistische Uitvaartbegeleiding.

4

VERENIGING

De jaren 2022 en 2021 waren voor de vereniging eerder getekend door virtuele dan door fysieke ontmoetingen. In 2022 kwam het activiteitenprogramma van het HV gelukkig geleidelijk weer op gang. Dat was ook in de regio te merken: wandelingen en andere buitenactiviteiten werden georganiseerd en de deelname aan de cursussen nam weer toe.

Een aantal afdelingen is in 2022 overgegaan naar professionele platforms voor hun afdelingsnieuwsbrief. Vanuit het landelijk bureau hebben we ondersteuning geboden indien dat wenselijk was.

De bestaande structuren in het regio-overleg zijn weer opgepakt: de Noordelijke Provincies en de Regio Zuid-West komen periodiek bij elkaar en organiseren gezamenlijke activiteiten.

In juni organiseerden we een extra algemene ledendag: het nieuwe meerjarenbeleidsplan (dat in samenwerking met een groot aantal leden en belangstellenden tot stand was gekomen) werd voorgelegd en goedgekeurd.

De lang geuite behoefte aan aanvulling van het verenigingsteam zorgde ervoor dat er een nieuwe coördinator vrijwillige inzet en cursussen in dienst kwam. Nadat de laatste zware beperkingen door de pandemie wegvielen, hebben we ook in november een algemene ledendag gehouden, met een spetterend theaterprogramma en groen licht voor het werkplan voor 2023 van de achterban.

Nadat de meeste agenda's door het inhalen van persoonlijke contacten na de lockdown overvol waren geraakt (en publieke evenementen over gebrek aan belangstelling klaagden), worden nu ook de activiteiten van het HV weer beter bezocht en vertonen overal een stijgende lijn.

In 2022 telde de vereniging dertig afdelingen en twee werkgroepen. In sommige regio's is het niet makkelijk om opvolging voor vertrekkende bestuursleden te vinden. Vanuit het landelijk bureau hebben we waar mogelijk ondersteuning geboden bij het werven. Dat heeft in sommige gevallen tot nieuwe aanwas gezorgd. Daarnaast blijft het een opdracht

aan de hele organisatie om de continuïteit van de afdelingen te borgen. Daarnaast wordt er gekeken naar de mogelijkheden om de afdelingen te versterken door ze in regionaal verband samen te laten werken.

De Jonge Humanisten (leden van rond de 35 jaar oud) zijn vooral in de regio Groningen actief. Daar vinden geregeld activiteiten plaats die ook gewaardeerd worden. Het blijft een vraagstuk voor de hele organisatie om de doelgroep 35-40-jarigen voor actieve deelname in de vereniging te mobiliseren.

WAT	WANNEER	GEREALISEERD	VERKLARING
Ambassadeurs-programma	Q 1 - 4	Deels	2022 kende beperkingen voor bijeenkomsten. In aanloop naar mijbp wel consultaties, een extra alv, maar geen expliciete bijeenkomsten van dit programma
Verbondsacademie	Q 1 - 4	Nee	Een aantal data waren ingepland, onvoldoende aanmeldingen (ook in verband met beperkingen)
Ledengesprekken	Q 1 - 4	Nee	In het kader van het dagelijkse ondersteuningsproces, geen expliciete bijeenkomsten; wel regio-bijeenkomsten
Versterking communicatiekanalen met leden	Q 1 - 4	Ja	Introductie e-mailplatforms nieuwsbrieven, ondersteuning daarvan
Ondersteuning van leden en afdelingen	Q 1 - 4	Ja	Doorlopend, werkbezoeken waar mogelijk, sinds versterking team vereniging verder uitgerold (ook op gebied van cursussen)

Cursussen

Onderzoeken tonen aan dat veel mensen zich aangetrokken voelen tot het humanisme. Toch noemen weinigen zich humanist. Daarom ontwikkelden we cursussen die inzicht geven in de geschiedenis van het humanisme en de deelnemers laten kennismaken met het moderne humanisme. De nadruk ligt op de praktische toepasbaarheid, op de vraag hoe je in je eigen leven invulling kunt geven aan een humanistische levensvisie. De cursussen bieden een inspirerend aanbod waarmee mensen op een laagdrempelige manier kennis kunnen maken met het humanisme.

Naast cursussen 'Kennismaken met humanisme' boden we in 2022 ook cursussen 'Levenskunst' aan. Daarin staat het vormgeven van je eigen levenskunst centraal. We putten uit kunst, literatuur, geschiedenis, natuur, filosofie en uit interactie met de ander.

De Socrateslezing is een traditie die we voortzetten. Een aansprekende denker ontwikkelt op verzoek van het Humanistisch Verbond een lezing. Na een eerste presentatie van deze lezing met publiek op een toonaangevende plaats, gaat de lezing 'on tour'. Op verschillende plekken in het land werd de lezing herhaald.

Binnen het team cursussen waren er wisselingen. Vanaf oktober is er een nieuwe vaste medewerker voor het programmeren van de cursussen. Het team cursussen bestaat nu uit een programmeur, freelance PR & communicatiemedewerker en medewerker administratie.

We hebben humanistische wandelingen georganiseerd, zoals de speciale wandeling op Wereldhumanismedag over verbondenheid, samen met een humanistisch geestelijk verzorger. De cursisten beoordeelde de cursussen gemiddeld met een 8 en de docenten met een 8,3.

Resultaten cursussen

Van 30 cursussen (+ 8 via de Vrije Academie) in 2021 gingen wij naar 49 cursussen in 2022 (van in totaal 100 dagdelen) met ruim 580 deelnemers, zowel leden als niet-leden. De in 2021 ontwikkelde verdiepingsdag De Dialoog loopt goed en is in 2022 twaalf keer gegeven. Van ontwikkeling naar uitvoering ging de verdiepingsdag Actieve Hoop vanuit het programma ecohumanisme.

Ontwikkeling nieuwe cursussen en ontwikkeling bestaand aanbod

De ontwikkeling van de cursus 'Trage Vragen in een versnellende maatschappij' is voltooid, zodat begin 2023 de eerste pilot kon draaien. De cursus Humanisme is aangepast van 8 naar 6 dagdelen, wat tot meer belangstelling heeft geleid.

CURSUS	AANTAL	TOTAAL AANTAL DAGEN	IMPACT
Kennismaken met Humanisme	24	24	Bewustwording van humanistische zingelevingsvragen en humanisme als levensbeschouwing
Verdiepingsdag De Dialoog	12	24	Leren over de dialoog en samen oefenen.
Mens zijn in de 21e eeuw	5	20	Bezinning op prangende vragen in de 21e eeuw en humanistisch handelingsperspectief
Goed Leven, Goede Dood	4	8	Zingeving en levensbeschouwing rondom de dood en een goede laatste levensfase.
Moderne Levenskunst	2	12	Bewustwording van positieve vrijheid en vergroting geestelijke weerbaarheid
Klassieke Levenskunst	2	12	Bewustwording van positieve vrijheid en vergroting geestelijke weerbaarheid
Totaal	49	100	

5

PROGRAMMA'S

5.1 POLARISATIE & VERBINDING

In een tijd van toenemende onzekerheid, waarin iedereen een stem heeft en die stem makkelijk versterkt wordt door digitale communicatiekanalen, liggen polariserende meningen voortdurend op de loer. Tegenstellingen worden vergroot en vijanddenken lijkt aantrekkelijker dan genuanceerd zoeken. Om samen te leven met waardering voor de verschillen willen we het gesprek blijven voeren over de waarden van waaruit we samenleven. In 2021 ontwikkelden we de verdiepingsdag De Dialoog, een goed gesprek waarin deelnemers dialogische vaardigheden aanleren. In 2022 vond de dag 12 keer plaats, verzorgd door 7 verschillende docenten. De doorontwikkeling die voorzien was, heeft niet plaatsgevonden en de vraag is, of dit daadwerkelijk nodig is. De evaluatie per bijeenkomst (en per docent) geeft een positief beeld. Bij verschillende afdelingen gingen we het gesprek aan over wat we onder polarisatie verstaan.

We voerden intensieve gesprekken over de onwenselijkheid van polarisatie in de samenleving en ontdekten dat sommige vormen van polarisatie onmisbaar zijn in een open democratische samenleving. Ook in 2023 blijven we werken aan het vergroten van begrip voor de ander en het vinden van verbinding in de samenleving. We blijven het aanbod verder ontwikkelen, om de impact ervan te vergroten. Het regelmatig evalueren van de bijeenkomsten en het verzamelen van feedback van deelnemers zal ons daarbij helpen.

WAT	WANNEER	GEREALISEERD	VERKLARING
Ontwikkeling aanbod <i>De Dialoog</i> (Protocol gespreksmethodiek)	Q1	Nee	Niet nodig om toch de dag te kunnen geven
Training gespreksleiders (Kwalitatieve facilitatie van 10 trainers)	Q2	Ja	7 van de 10 geplande docenten ingevoerd in deze materie
Aanbod De Dialoog (#10 bijeenkomsten)	Q3 EN 4	Ja	12 i.p.v. 10 verdiepingdagen dagen gehouden

5.2 ZORG VOOR ELKAAR

Het Humanistisch Verbond is een levensbeschouwelijke organisatie die een kader wil bieden voor het vinden van zingeving, allereerst aan de groep die zichzelf als humanist identificeert maar zeker ook aan de grotere groep mensen die de kernwaarden van het Humanistisch Verbond onderschrijft. We geloven in de menselijke maat, in individuele verantwoordelijkheid en in een zorgplicht voor elkaar en voor onze omgeving. We spreken ons uit voor een vrije en rechtvaardige ontplooiing van ieder mens. Zo dragen we bij aan een menswaardige samenleving en een leefbare planeet.

5.3 HUMANISTISCH GEESTELIJKE VERZORGING

Het benoemen, informeren en inspireren van HGVeren is en blijft een belangrijke taak van het HV. Het is fijn te merken dat HGV'ers zich gezien, gewaardeerd en serieus genomen voelen door het landelijk bureau van het HV; zij zijn op de hoogte van en betrokken bij activiteiten HV en ontwikkelingen in het veld en geïnspireerd door relevante content. Het HV op haar beurt voelt zich opnieuw verzekerd van de kwaliteit van de HGV'ers.

5.4 BENOEMEN

In het afgelopen jaar vonden 27 benoemingsgesprekken plaats, waarvan 26 positief en 1 afwijzing. In april vond een evaluatiebijeenkomst plaats met de leden van de Benoemingsadviescommissie (BAC) en in november een etentje met de leden van de BAC en Robbert Bodegraven, mede ter ere van

het afscheid van BAC-lid Marieke Vis (vertrokken per 1-1-2023).

Eind 2022 is een vacature uitgezet voor nieuwe BAC-leden. De procedure vond plaats begin 2023. Dit jaar werden vijf peer-bijeenkomsten georganiseerd waaraan 34 hgv'ers deelnamen. De evaluatie met de gespreksleiders vond plaats in 2023.

5.5 INFORMEREN

In 2022 zijn er ruim 80 vacaturenieuwsbrieven en 12 algemene berichten (handelend over geplande bijeenkomsten (live en on-line), symposia en werkconferenties) verzonden aan bijna 300 abonnees. In 2022 zijn er 15 HGV Nieuwsbrieven verzonden aan meer dan 350 abonnees. Hiervan opent gemiddeld 53,7% de nieuwsbrief, en 17,3% klikt door.

Op donderdag 8 september vond met 132 aanwezigen het jaarlijkse HGV Symposium plaats bij Fort De Batterijen in Nieuwegein (buitenlocatie) met als titel: Spiritualiteit en Verbinding. Sprekers waren Manuela Kalsky en Carmen Schuhmann. In de middag waren er 6 verschillende workshops. Aan het einde van de middag vond de uitreiking van het zilveren Happy Human speldje plaats aan 15 nieuw benoemde hgv'ers tijdens een nieuw ritueel. Aan het einde van het symposium werd het boekje 'Verbindingskracht' uitgereikt, geschreven door de workshopleiders en samengesteld o.l.v. Steven de Grauw, toenmalig programmamanager zorg

5.6 INSPIREREN

Er zijn diverse online bijeenkomsten geweest voor HGVeren (3 voor HGVeren in de zorg (60 deelnemers) en 5 voor alle hgv'ers. Meestal waren er zo'n 10 deelnemers per bijeenkomst.

Twee startersbijeenkomsten vonden plaats met in totaal 16 deelnemers; er is echter besloten geen startersbijeenkomsten meer te houden.

In plaats daarvan maakt Nikki van Biemen persoonlijk kennis met elke nieuw benoemde hgv'er.

Belangrijk voor het HV is het onderhouden van een passende relatie met de afgestudeerde en werkzame HGVeren. Daartoe werden in 2022 boeketten voor afgestudeerden van de UvH uitgereikt bij diploma-uitreikingen; ook enkele

hgv'ers die met pensioen zijn gegaan of om andere persoonlijke redenen stopten met werken ontvingen een attentie

Specifieke activiteiten

- Op 21 juni werd Wereldhumanismedag gevierd met wandelingen voor HV-afdelingen o.l.v. hgv'ers met als thema 'in verbinding met de natuur'
- Op 14 oktober waren 5 hgv'ers betrokken bij het festival Gedeelde Smart in Pakhuis de Zwijger in Amsterdam t.b.v. speeddaten met jongeren over levensvragen.
- Er is een campagne 'GV voor iedereen' gelanceerd met o.a. interviews met hgv'ers, een petitie met 8000 handtekeningen, een brief aan minister Helder en een brief aan de parlementaire enquêtecommissie (Groningen)
- Regelmatige filosofiebijeenkomsten in gevangenissen Er zijn 22 Penitentiaire Inrichtingen (PI's) in Nederland. In de PI's wordt onder leiding van een hgv'er de cursus Filosofie & Humanisme gegeven door twee of drie vrijwilligers. Het aantal vrijwilligers bedraagt momenteel ongeveer 70. Jaarlijks wordt bij de DJI (Dienst Justitiële Instellingen) subsidie (ongeveer €25.000) aangevraagd waarmee de kosten die wij hiervoor maken worden gedekt. De kosten betreffen o.a. de VOG's, de reiskosten die vrijwilligers maken naar en van de bajes, lesmateriaal, bijeenkomsten met vrijwilligers o.l.v. Hans Scheper (georganiseerd door het HV), een eindejaarscadeau voor vrijwilligers, en (de afgelopen jaren) het samenstellen van een inspirerend boekje voor gedetineerden. Nieuwe vrijwilligers worden ook via het HV gerekruteerd, bijv. via Facebook-HV. Ook zijn er vrijwilligers actief bij het assisteren van hgv'ers in de bajes bij de wekelijkse bezinningsbijeenkomsten op vrijdag.

Organisatorische activiteiten

- Het ontwikkelen van een visie en meerjarenstrategie op HGV heeft plaatsgevonden. In het voorjaar werden vier regiobijeenkomsten georganiseerd op locatie bij hgv'ers in Assen (bij Defensie), Rotterdam (gehuurde locatie), Huis ter Heide (bij Defensie) en Eindhoven (Máxima MC bij hgv'er ziekenhuis) met als titel: Verbonden en eigen: naar toekomstbestendige hgv. Het doel was het onderzoeken van huidige ontwikkelingen en de wijze waarop

humanistische geestelijke verzorging zich verder kan ontwikkelen om de toekomst met vertrouwen tegemoet te gaan.

Resultaat: 'geen zuil, wel identiteit'. Vervolgens is hierover eind juni gesproken met de leden van de Benoemingsadviescommissie (BAC) en in het najaar met de Universiteit voor Humanistiek. Ook is er een gesprek geweest met de RING.

- Twee werkveldenoverleggen hgv hebben plaatsgevonden (tactisch niveau). Daarnaast hebben twee strategische overleggen hgv plaatsgevonden (strategisch niveau, samen met UvH). Twee colleges zijn door Nikki van Biemen op de UvH gegeven; deze leidden tot 20 nieuwe studentleden

WAT	WANNEER	GEREALISEERD	VERKLARING
Relatiemanagement, benoemingen en ondersteuning HGV'ers	Q1 - 4	Ja	Volledig bemenst met Programmamanager+ Programma Medewerker
Samenwerking partners HGV en lobby GV	Q1 - 4	Ja	Volledig bemenst met Programmamanager+ Programma Medewerker
Ontwikkelen visie en meerjarenstrategie HGV en hieraan uitvoering geven	Q1 - 2	Ja	Volledig bemenst met Programmamanager+ Programma Medewerker

5.7 ZORG VOOR DE ANDER: MENSWAARDIGE ZORG

Daarnaast voelen we als humanisten de verantwoordelijkheid om ons in te blijven zetten voor menswaardige zorg. In een vrije en humane samenleving mogen we niemand in onverschilligheid achterlaten. Het lukt niet iedereen om zonder ondersteuning een menswaardig en vervullend leven te leiden. Zusterorganisatie Humanitas levert hen op humanistische grondslag kwalitatief hoogwaardige zorg. We namen ons voor in 2022 samen met Humanitas en onze humanistisch geestelijk verzorgers een nieuw programma op te zetten binnen een specifiek werkveld. Dat is niet van de grond gekomen. Capaciteitstekort bij ons en een interim directieperiode bij Humanitas lieten geen ruimte voor een dergelijk nieuw initiatief.

WAT	WANNEER	GEREALISEERD	VERKLARING
Ontwikkelen en uitvoeren actie om menswaardigheid in zorg aan te kaarten en bijdrage publiek debat (online werk-veldenconferentie)	Q1 - 4	Ja	Volledig bemenst met Programmamanager+ Programma Medewerker

5.8 ZORG VOOR DE LEEFOMGEVING: ECOHUMANISME

Een belangrijke herijking van 'humanisme' vond plaats door een visie op ecohumanisme te ontwikkelen. In mei 2022 werd het programmaplan Ecohumanisme voltooid; de toenmalige programma-manager had daartoe regelmatig contact met meer dan 40 actieve leden, die verdeeld over drie werkgroepen belangrijke inbreng leverden. In september 2022 wierven een externe programmamedewerker om het programmaplan mee uit te voeren. De Verdiepingsdag Actieve Hoop en de Klimaatvrijplaats werden ontwikkeld. Met deze laatste werd bij de start landelijke publiciteit gehaald, een voorwaarde voor politieke beïnvloeding. In 2023 wordt die invloed verder uitgewerkt.

Ook werden in 2022 ecodossiers ontwikkeld; diverse actieve leden ontwierpen verschillende activiteiten die door afdelingen geprogrammeerd en uitgevoerd kunnen worden.

De ontwikkeling van een kunstwerk staat op de agenda, maar werd niet in 2022 uitgevoerd. Het gesprek met mogelijke uitvoerders is wel gestart. De uitgestelde onthulling is nog altijd deel van het idee.

WAT	WANNEER	GEREALISEERD	VERKLARING
Ontwikkelen programma <i>(Visie en rol van het HV m.b.t. ecohumanisme uitgewerkt, inclusief agenda voor het beïnvloeden van de politiek)</i>	Q1 - 2	Ja <i>Deels</i>	Programmamanager op dit thema werkte deel van 2022
Ontwikkelen workshop en cursusaanbod <i>(Drie workshops en cursussen ontwikkeld)</i>	Q2 - 4	Ja <i>Deels</i>	ZZPer geworven die 2 opdrachten realiseerde
Ontwikkelen en uitvoeren campagne en bijdrage publiek debat <i>(Een campagne die bijdraagt aan de doelen van dit programma en 1 opinieartikel)</i>	Q3 - 4	Nee	Doorgeschoven naar 2023
Verkenning humanistisch kunstwerk dat pas over 100 jaar onthuld wordt <i>(Business case voor de vervaardiging en plaatsing van kunstwerk)</i>	Q3 - 4	Nee	Doorgeschoven naar 2023

5.9 ZORG VOOR JEZELF: VRIJHEID EN ZELFBESCHIKKING

Onder 'zelfbeschikking en vrijheid' verstaan we de mogelijkheid van ieder mens om zich te ontwikkelen tot degene die hij wil zijn en om te denken en handelen zoals hij wil – in verantwoordelijkheid tot zijn omgeving. We vertrouwen op het vermogen van het individu om zin te geven aan het leven. Tegelijkertijd erkennen we dat de culturele, sociale en economische context van een individu van invloed is op diens vrijheid. De een heeft meer mogelijkheden om zin aan eigen leven te geven dan de ander. En keuzes die goed zijn voor het individu, zijn soms minder goed voor de ander of voor de aarde.

Vrijheid van denken

Jaarlijks brengt Humanists International het toonaangevende Freedom of Thought rapport uit over de vervolging van mensen die waar ook ter wereld vervolgd worden vanwege hun keuze om een religie te verlaten of iedere vorm van godsdienst afwijzen. Als een van de grootste leden van deze internationale organisatie brengt het Humanistisch Verbond de resultaten van dit rapport ook in Nederland onder de aandacht. Hoewel Nederland als minst onderdrukkende land voor geloofsverlaters geldt, is er nog steeds veel aandacht nodig voor de mensenrechtenschendingen op basis van geloofsafvalligheid die in andere delen van de wereld plaatsvinden. In 2022 vroegen we aandacht voor het Freedom of Thought rapport door het aan te bieden aan de vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken in de Tweede Kamer. Een delegatie van de commissie nam het rapport in ontvangst, in aanwezigheid van de speciale gezant vrijheid van religie of levensovertuiging van de Nederlandse regering, Bea ten Tusscher.

Vrijheid van godsdienst betekent ook de vrijheid om een godsdienst te verlaten. In Nederland lijkt dat vanzelfsprekend, maar steeds weer blijkt dat er religieuze gemeenschappen zijn die -wat zij zien als- afvalligheid niet accepteren. Dat geldt voor enkele christelijke genootschappen, het geldt voor bepaalde islamitische gemeenschappen en het geldt voor een enkele joodse, hindoeïstische of boeddhistische gemeenschap.

Het Humanistisch Verbond heeft voor geloofsverlaters een platform opgericht waar mensen die hun geloof verlieten elkaar ontmoeten en in gesprek gaan met elkaar.

Vanaf het begin van dit project is het de bedoeling dat geloofsverlaters de organisatie van de bijeenkomsten en groepen zelf gaan overnemen. In 2022 onderzochten we of het Humanistisch Verbond zijn werkzaamheden voor dit project kan afbouwen en overdragen, of dat er een meer duurzame rol van het Humanistisch Verbond gewenst is.

WAT	WANNEER	GEREALISEERD	VERKLARING
Rapport Freedom of Thought (Verspreiding rapport onder belangstellenden en media, nader te bepalen activiteit)	Q4	Ja	Rapport aangeboden aan Tweede Kamercommissie door Directeur
Geloofsverlaters in Nederland: de Vrijdenkplaats. (# groepsbijeenkomsten met # bezoekers, Cursus voor geloofsverlaters, sociale avonden voor kennismaking en verbinding)	Q1 (Mogelijk verlenging)	Ja Deels	Bijeenkomsten werden beperkt door corona-maatregelen; beperkte gecontinueerde begeleiding voor dit project beschikbaar

Maakbaarheid van ons bestaan

De plek waar je geboren wordt, het lichaam en de gezondheid die je meekrijgt, het kunnen barrières zijn in worden wie je wilt zijn. Je kiest ze niet zelf, maar ze hebben wel invloed op jouw vrijheid.

Zelfbeschikking is een centraal begrip voor het Humanistisch Verbond. Zelfbeschikkingskeuzes spelen een onontkoombare rol bij het begin van het leven, bij de keuze voor of tegen het krijgen van een kind en de voorwaarden waaronder de geboorte al of niet gewenst is. Evenzeer kunnen ze een rol spelen bij het einde van het leven. Als dat leven om wat voor reden dan ook niet langer als leefbaar wordt ervaren. Tussen deze uitersten van het leven zijn er vrijwel dagelijkse keuzes te maken die samenhangen met de mate van zelfbeschikking die we als individu hebben of wensen te hebben.

Vrijheid van keuze

Het Humanistisch Verbond komt op voor de vrijheid om eigen keuzes te maken hoe je wilt (samen)leven, wie je wilt liefhebben en of je zwanger wilt worden. Voor de gelijkberechtiging van LHBTIQ+ groepen blijven we ons uitspreken. Daarbij werken we de samen met de belangen- en expertiseorganisaties op dit terrein. Ook voor het recht op abortus bleven we ons in 2022 hard maken. We spraken ons uit als conservatieve krachten verworven rechten willen terugdraaien en kwamen op voor verbetering van bescherming en wetgeving waar mogelijk.

Niet opgenomen in het jaarplan, zijn we in september 2022 gestart met het programma Genderidentiteit. In de aanloop naar dit programma is het Gendergesprek gemaakt, dit is gebruikt tijdens de Amsterdam Pride. Het Humanistisch Verbond heeft zich uitgesproken voor de Transgenderwet in samenwerking met TNN en heeft hiervoor brieven gestuurd naar politici. Daarnaast is er een pilot gestart met een Gendergesprek activiteit bij de Jonge Humanisten Utrecht die zal worden uitgebreid naar andere afdelingen in 2023.

WAT	WANNEER	GEREALISEERD	VERKLARING
Levensvragen na abortus (2 jaarlijks, gespreks-groepenreeks 5-8 deelnemers)	Q1 - Q4	Ja	2 externe HGV-ers organiseerden dit, met steun van team HV
Netwerk reproductieve gezondheidszorg versterken (≥ # 2 expertmeetings)	Q1 - Q4	Ja <i>Deels</i>	Overgedragen aan AVA, door HV opgerichte cliëntenorganisatie reproductieve gezondheid.
Vrije keuze rondom voortplanting (Oprichtingen uitbouw cliëntenorganisatie)	Q1 - Q3	Ja	Overgedragen aan AVA, door HV opgerichte cliëntenorganisatie reproductieve gezondheid.
Reproductieve vrijheden (Onderzoek naar maakbaarheid en vrije keuze rondom reproductieve keuzes)	Q1	Ja	Overgedragen aan AVA, door HV opgerichte cliëntenorganisatie reproductieve gezondheid.

Levensende

Veel mensen praten liever niet over de dood en gaan het onderwerp liever uit de weg. Dat taboe zorgt ervoor dat velen niet voorbereid zijn op het onvermijdelijke einde. Het opstellen van bijvoorbeeld een wilsverklaring kan veel zorgen wegnemen. Een open gesprek over de dood en duidelijkheid over iemands wil helpen bij het slechten van het taboe.

Het Humanistisch Verbond heeft in 2022 het vraagstuk van het zelfgekozen levensende verbreed tot een programmavoorstel rondom de laatste levensfase. Hierbij is het denken over de dood ingebed in het leven dat aan de dood vooraf gaat. Capaciteitstekorten hebben geleid tot een trage start van dit nieuwe programma, maar de programmavoorstellen die in 2022 werden ontwikkeld zullen in 2023 verder hun beslag krijgen.

WAT	WANNEER	GEREALISEERD	VERKLARING
Visie zelfgekozen levenseinde (<i>Herzien visiedocument over de dood. Stakeholdersanalyse en -mapping</i>)	Q1-Q2	Nee	Programmamanager maakte start, verliet de organisatie. Afronding uitgesteld 2023
Taboe op de dood (Programma aanbod over de dood)	Q3-Q4	Nee	Geen Programmamanager

Vrij in een digitale wereld

Wij zijn niet meer los te denken van digitale diensten zoals sociale media. Wat is de invloed daarvan op ons mens-zijn, op onze mentale gezondheid, op de vrije wil en de democratische rechtsstaat? Kunstmatige intelligentie en algoritmes kunnen voor uiteenlopende doelen worden ingezet. Ten goede, maar ook ten kwade. Dat stelt de humanistische levensbeschouwing voor tal van nieuwe vragen. Wat is er nodig om technologie te ontwikkelen en in te zetten die de humanistische beginselen trouw blijft? Wat is humane technologie, wanneer wijst het humanisme technologische innovatie af? Wat is de invloed van technologie op de zorg, op het onderwijs of op de democratische rechtsstaat? En welke kansen zien we die technologische ontwikkelingen bieden voor de aanpak van grote maatschappelijke problemen, zoals de klimaat- en biodiversiteitscrisis? Het Humanistisch Verbond maakte in 2022 een begin met het onderzoeken van deze en soortgelijke vragen.

WAT	WANNEER	GEREALISEERD	VERKLARING
Verkenning, projectgroep, expertiseopbouw <i>(Go-no go op project humanisme en digitalisering)</i>	Q1 - 2	Ja	Werkgroep ondersteund en visiedocument opgesteld.
Pilot projecten (Start project)	Q3 - 4	Nee	Geen capaciteit op dit thema
Samenwerking met expertisecentra, netwerkopbouw (Samenwerking met expertisecentra zoals Rathenau en/ of universiteiten)	Q1 - 4	Nee	Geen capaciteit op dit thema

6

CAMPAGNE EN COMMUNICATIE

We namen ons voor om, na het vaststellen van de nieuwe strategie voor de jaren 2022 tot en met 2026 door de leden van het HV, een grote merkcampagne op te zetten waarin we de Nederlandse bevolking duidelijk maken waar het Humanistisch Verbond voor staat. Dat bleek een te ambitieus voornemen.

Na goedkeuring van de nieuwe strategie (het meerjarenbeleidsplan) bleken er teveel andere prioriteiten en te weinig capaciteit om deze grote campagne te ontwikkelen. We hebben dit voornemen moeten doorschuiven naar 2023. We hebben wel voorbereidende activiteiten ondernomen. Zo is er een groot merkonderzoek gestart onder een representatieve groep Nederlanders, dat input geeft voor het verder ontwikkelen van de merkidentiteit van het Humanistisch Verbond. De resultaten van dat onderzoek zijn zeer waardevol en laten zien dat er groeipotentie is voor het Humanistisch Verbond.

WAT	WANNEER	GEREALISEERD	VERKLARING
Marktonderzoek en ontwikkeling concept	Q1	Ja	Een groot, representatief onderzoek onder de Nederlandse bevolking geeft inzicht in kennis en bekendheid van het HV, waarmee een eerste merkconcept kan worden ontwikkeld
Ontwikkeling middelen en uitingen	Q1/Q2/Q3	Nee	Uitgesteld tot in 2023 vanwege capaciteitstekort
Lancering campagne en actie	Q3/Q4	Nee	Uitgesteld tot in 2023 vanwege capaciteitstekort

6.1 THEMACAMPAGNES

Geestelijke verzorging voor iedereen!

Dit hebben we gedaan:

- We zijn een nieuwe campagne gestart: maak geestelijke verzorging voor iedereen toegankelijk. Volgens de huidige regeling 'Geestelijke Verzorging Thuis' krijgen enkel vijftigplussers of mensen in de palliatieve fase dit vergoed. Hierdoor worden veel groepen uitgesloten: jongeren, werkkuitvallers en getroffen van crisissen zoals de energie- en klimaatcrisis. Dat moet anders! [Een petitie is gelanceerd](#) en we trokken aan de bel bij de politiek: zowel bij [minister Conny Helder](#) als de [parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen](#) (om geestelijke verzorging voor de aardbevingssslachtoffers structureel te maken).
- We [hebben jongeren en de gedupeerden van de aardgaswinning in Groningen](#) een stem gegeven: ook zij kampen existentiële vragen en pijn. Ook zij hebben baat bij geestelijke verzorging.
- We blijven [humanistisch geestelijk verzorgers](#) (HGV'ers) uitzenden en ondersteunen. We zijn in totaal nu met zo'n 250 HGV'ers. Professionele gesprekspartners die je ondersteunen om weer zin en richting te vinden in het leven.

Humanistische inspiratie: evenementen, cursussen en verhalen

it hebben we gedaan:

- Speciaal voor mensen die zich niet langer gek willen maken door onbewuste marketing, hebben we de [Black Friday weerbaarheidstraining](#) ontwikkeld: om je bewust te worden van wat je echt wilt.
- We hebben mooie verhalen in onze [HUMAN INC.](#) magazine gepubliceerd. Over waarheid en leugen, aanhaken of afhaken van de samenleving, en gendervraagstukken.

- We zijn geen politieke partij, en toch voerden we campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen: [Stem voorbij je eigen belang!](#) We zeggen niet op wie je moet stemmen. Wel willen we zoveel mogelijk mensen meegeven dat je kunt stemmen op iets groters dat voorbij gaat aan individuele voordelen en persoonlijke belangen. Stem voor de gemeente waarin je wil leven.
- We kwamen [in actie voor een humaner asielbeleid](#). We voerden samen met NGO's actie bij de Tweede Kamer om een humaner asielbeleid te bevorderen en de schending van de rechten van asielzoekers in Nederland aan te pakken, zoals de mensonterende situatie in Ter Apel met lange rijen voor het aanmeldcentrum, zonder opvang en medische zorg. En we hebben onze [leden en sympathisanten](#) handvatten aangereikt om zelf iets te doen, vanuit humanistisch perspectief.
- We hebben ons verzet tegen de onderdrukking in Iran door middel van solidariteitsdemonstraties tot uitdrukking gebracht en we hebben de politiek opgeroepen tot actie.

Vrije keuze voor abortus

Dit hebben we gedaan:

- We hebben Ava opgericht, de allereerste belangenorganisatie rondom abortus en anticonceptie – [Avahelpt.nl](#)
- We hebben campagne gevoerd om abortus uit het Wetboek van Strafrecht te halen. Officieel is het nog steeds strafbaar, ook al is het onder bepaalde voorwaarden toegestaan. We hebben een petitie gelanceerd én, omdat die zo succesvol was, een [Burgerinitiatief met BNNVARA](#). Met groot effect! Meer dan 90.000 mensen hebben ons Burgerinitiatief ondertekend. Dat wil zeggen dat de Tweede Kamer ons voorstel móet bespreken (je moet hiervoor minimum 40.000 handtekeningen behalen).
- Wij willen dat de abortuspil bij de huisarts beschikbaar is. Nu moeten vrouwen nog naar een abortuskliniek en dat is vaak een drempel. Onze lobby heeft tot een overwinning geleid. Zowel de Tweede als de Eerste Kamer zijn akkoord.

Erkenning van (trans)gendervraagstukken én -rechten

Dit hebben we gedaan:

- Er is een nieuwe Transgenderwet in de maak. Je hoeft straks niet meer langs een deskundige om de letter te kunnen wijzigen in je paspoort. In 2023 wordt hierover gestemd. Helaas is er ook een tegencampagne gaande, waarbij er angst wordt verspreid over eventuele gevolgen van de wet. Wij hebben ons uitgesproken tégen deze desinformatie en roepen [met een steunbrief](#) Kamerleden op om vóór te stemmen.
- We laten trans personen [aan het woord](#). Praat mét ze, niet over ze.
- We zijn [Het Gendergesprek](#) aangegaan. Het Gendergesprek daagt je uit om op een andere manier te kijken naar het traditionele man-vrouwbeeld. Tien gesprekskaarten om het hokjesdenken te doorbreken. We gingen hiermee de straat op tijdens de [Prideweek in Amsterdam](#) en waren bij de [Transgender Awareness Week](#).

6.2 FONDSSEN- EN LEDENWERVING

In totaal zijn 3382 nieuwe leden verwelkomd. De meeste leden hebben zich ingeschreven naar aanleiding van de campagnes 'Het Vrijdenkspel', 'Haal abortus uit Wetboek van Strafrecht!' en de actie om bufferzones voor abortusklinieken in te stellen. Deze zijn samen goed voor 2/3e van het nieuwe aantal leden.

Ten opzichte van 2021 zijn er in 2022 1128 meer leden geworven. Dat is een grote groei, ook t.o.v. het record jaar 2020 (2808).

Het totaal aantal mensen dat zich in 2022 uitschreef als lid van het Humanistisch Verbond is 1476. In 2021 waren dat er 1552. De top drie redenen van uitschrijving zijn: overlijden, financiële redenen, en de derde grote groep geeft geen reden aan.

Op 31 december 2022 telde het Humanistisch Verbond 19203 leden.

Donaties en giftverzoeken

In 2022 is er geen giftverzoek gedaan op grote schaal. Daarmee breken we met een lange traditie om twee tot drie keer per jaar een giftverzoek te doen aan onze eigen achterban. Hiertoe is besloten omdat een stevig fondsenwervend plan nu eerst om aandacht vraagt, en dat ontbrak dit jaar. We hebben ons in eerste instantie op ledenwerving gericht. In 2023 wordt gewerkt aan een strategisch plan en wordt een fondsenwerver aangetrokken.

Het totaalbedrag aan donaties en giften in 2022 is €120.857,-. In 2021 was dit €111.485,-.

6.3 STEUNFONDS HUMANISME

Het Steunfonds, voluit Stichting Steunfonds Humanisme, werft erfstellers en wikkelt nalatenschappen af voor mensen die daarvoor in hun omgeving geen (geschikte) personen hebben. In ruil voor die werkzaamheden krijgt het Steunfonds een positie in het testament. Het in het testament opgenomen erfdeel vormt een belangrijke pijler voor de financiering van het werk van het Humanistisch Verbond.

De kracht van het Steunfonds Humanisme is de persoonlijke aandacht en benadering. Dit onderscheidt ons van de andere executeurs-diensten die collega stichtingen aanbieden of de diensten van een regulier notariskantoor. Het jaar 2022 was het jaar waarin de Stichting Steunfonds Humanisme fuseerde met de vereniging Humanistisch Verbond. Na jarenlang als afzonderlijke stichting fondsen geworven te hebben die voor de volle omvang bestemd waren voor de werkzaamheden van het HV, besloot het bestuur van het HV dat de werkzaamheden van stichting Steunfonds beter en effectiever ondergebracht konden worden bij het HV. Sinds 23-12-2022 is het team dat voor Stichting Steunfonds werkte onderdeel geworden van het HV, inclusief alle werkzaamheden en werd de fusie een feit.

In 2023 gaat het Steunfonds verder onder de vleugels van het HV als team executeursdiensten (naam o.v.).

Werkzaamheden van het team zijn:

- Informatievoorziening, werving en uitvoering Dienst Executiveur;
- (Juridische en fiscale) afhandeling van nalatenschappen;
- Beheer vermogen van het Humanistisch Verbond.

Het bestuur is in 2022 vier keer bijeengekomen. Onderwerpen in de bestuursvergaderingen 2022 waren:

- Opbrengsten van de nalatenschappen;
- Opbrengsten en beheer beleggingen incl. toetsen van het beleggingsbeleid;
- Liquiditeitsprognose;
- De fusie van het Steunfonds Humanisme met het Humanistisch Verbond;
- Werkdruk binnen het team steunfonds.

In februari hield het bestuur een zelfevaluatie.

Resultaten in 2022

Er is een totaalbedrag van € 5.097.180,- euro toegekend uit nalatenschappen;

Er waren 173 Infovragers die een brochure per post of als download hebben ontvangen;

Bij 125 (potentiële) erfstellers is er een (digitaal)huisbezoek geweest (d.w.z. eerste huisbezoeken, tweede huisbezoeken en update-gesprekken);

Er zijn 16 nieuwe erfstellers bijgekomen in 2022, wat maakt dat op 31 december 2022 bij 489 erfstellers het Steunfonds als executeur in het testament opgenomen is.

WAT	WANNEER	GEREALISEERD	VERKLARING
Het wegwerken van de wachtlijst huisbezoeken	Q1 – 4	Nee	Er was binnen het team geen capaciteit en daarnaast een exorbitante stijging van opengevallen nalatenschappen welke ten aller tijde voorrang behoeven.
Behoud en updaten van het huidige erfstellers bestand	Q1 – 4	Nee	Er was binnen het team geen capaciteit en daarnaast een exorbitante stijging van opengevallen nalatenschappen welke ten aller tijde voorrang behoeven.
Het zorgvuldig afwickelen van nalatenschappen (ET en A-Z)	Q1 – 4	Ja	Het zorgvuldig afwickelen van nalatenschappen is prioriteit nummer een en krijgt voorrang
Aanpassen van de brochure	Q1 – 2	Nee	Capaciteit van C&C nodig en liep samen met de fusie / naamgeving etc
Op zoek naar een flexibele schil	Q1 – 2	Ja/nee	We hebben een nieuw adres waar we belastingzaken kunnen onderbrengen
Integratie Steunfonds in Humanistisch Verbond	Q4	Ja	De fusie is eind 2022 afgerond en tot stand gekomen

ORGANISATIE LANDELIJK BUREAU EN VERENIGING

Organisatie Landelijk Bureau en vereniging

Zoals voorgenomen hebben we op het Landelijk Bureau een stevige ontwikkeling in professionalisering doorgevoerd. Zowel qua beleid als qua werkprocessen zijn er verbeteringen doorgevoerd. Met het opstellen en implementeren van integriteitsbeleid en een gedragscode en de invoering van hybride werkbeleid is de kwaliteit van het werk en het welzijn van medewerkers verbeterd.

Het team officemanagement brengt structuur en functionaliteit aan op het Landelijk Bureau. Dit doet zij op operationeel vlak, maar ook op het gebied van HR, IT, Financiën en huisvestingszaken.

De mensen die op het Landelijk Bureau van het Humanistisch Verbond werken zijn cruciaal voor de vitaliteit en groei van de vereniging. Goed werkende IT-systemen en facilitering van het werk met de juiste hardware zijn daarbij van het grootste belang. In 2022 zijn er grote vorderingen gemaakt in de vernieuwing van de IT-infrastructuur en de facilitering van medewerkers. Met de invoering van het hybride werken beleid heeft iedereen zowel voor op het kantoor als voor thuis de faciliteiten gekregen om goed te kunnen werken. Ook in 2023 zal hiermee worden doorgegaan.

De start van een cultuurtraject is uitgesteld tot in 2023 vanwege verlegde prioriteiten. In 2022 heeft de focus gelegen op het ontwikkelen en implementeren van nieuw beleid (integritet, hybride werken) en de verbetering van ICT faciliteiten en systemen.

Ook hebben we het onboarding beleid voor nieuwe medewerkers verder vormgegeven.

In 2023 zullen we verder werken aan een veilige, open en ontspannen werkcultuur, waarin iedereen haar/zijn/diens talenten kan ontwikkelen. Zowel door de kantoorinrichting op dusdanige wijze aan te passen dat op de kantoordagen het onderlinge samenwerken wordt gestimuleerd, als door aandacht voor de cultuur en onderlinge samenwerking.

DOELSTELLING	ACTIVITEIT	GEREALISEERD	VERKLARING
6.1 Goede onboarding. Nieuwe medewerkers onderdompelen in het Humanisme en het HV met een goed inwerktraject. Ook bestaande medewerkers blijven inspireren met interessante inhoud.	6.1.1 Cursussen, trainingen en andere activiteiten organiseren en faciliteren.	Ja	Onboarding document vastgesteld, cursussen georganiseerd
6.2 Verder aanscherpen kantoor- en HR beleid en uitvoeren	6.2.1 Exit-beleid, ziekmeldzprotocol, AVG-beleid, klachtenregeling, mailboxen stroomlijnen. Financiële stromingen onder de loep nemen en mensen vertrouwd laten raken met budgetten.	Ja	Beleid gemaakt en geïmplementeerd. Integriteitsbeleid vernieuwd. Gedragscode opgesteld. Hybride werkbeleid opgesteld en geïmplementeerd. Financieel systeem gedigitaliseerd.
6.3 Kantoorinrichting aanpassen op het Hybride beleid	6.3.1 Inrichting wijzigen. Toespitsen op samenwerken en voordeel ten opzichte van thuis. Daarnaast Archief onder handen nemen.	Ja/Nee	Deels gebeurd, loopt door in 2023

<p>6.4 Cultuurtraject en werkgeluktraject.</p>	<p>6.4.1 Cultuurscan laten maken door externe partij. Cultuur- traject inzetten waar nodig. Mensen inzicht- ten geven in ei- gen talenten en competenties voor persoon- lijk werkgeluk, kijken of ze op de juiste plek zitten.</p>	<p>Nee</p>	<p>Uitgesteld naar 2023. Werktevredenheid wel toegenomen in 2022.</p>
<p>6.5 IT-infrastructuur verder verbeteren indien in 2022 niet afgerond.</p>	<p>6,5,1 Beveiliging, antivirus, algemene inrichting, VPN.</p>	<p>Ja</p>	<p>Nieuwe IT partner, hernieuwde inrichting IT structuur.</p>

8

FINANCIËN

Het totaal aan reserves en fondsen per 31 december 2022 bedraagt € 16.100.000 (bedragen in dit hoofdstuk afgerond op € 1.000). De liquiditeit ten opzichte van het balanstotaal bedraagt 6%, de solvabiliteit bedraagt 97%.

Het boekjaar 2022 werd afgesloten met een positief resultaat van € 1.729.000. Begroot was een negatief resultaat van € 656.000. Het extra positieve resultaat van € 2.385.000 komt voor € 3.347.000 door hogere inkomsten vanuit de nalatenschappen bij het Steunfonds. Daarnaast zijn de activiteitenkosten lager dan begroot (€ 642.000). Een negatieve impact op het resultaat heeft het saldo financiële baten en lasten, dat lager dan begroot (€ 1.251.000) is. Dit laatste wordt veroorzaakt door een negatief resultaat op de beleggingsportefeuille, dat mede wordt veroorzaakt door oorlog in Oekraïne.

Het resultaat is conform de resultaatverdeling gemuteerd op de overige reserves, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen.

8.1 BATEN

De inkomsten in 2022 waren hoger dan begroot, te weten € 3.082.000. Deze stijging wordt veroorzaakt door hogere nalatenschappen (€ 3.347.000). Daarentegen zijn actieopbrengsten en de deelnemersbijdragen lager dan begroot. Daarnaast is het saldo van de financiële baten en lasten met (€ 1.251.000) lager uitgevallen. Intern is een analyse gemaakt over de mate waarin de baten eenmalig of jaarlijks terugkerend zijn. Nagenoeg alle baten hebben een jaarlijks terugkerend karakter. Daarnaast zijn er een aantal inkomstenstromen die een afgebakende periode beslaan. Dat zijn de projectsubsidies van overheden met een looptijden variërend t/m juni 2022.

8.2 LASTEN

De gerealiseerde lasten in 2022 waren lager dan begroot, te weten € 553.000. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere activiteitenkosten en lagere kantoor- en algemene kosten. De kosten zijn toegenomen t.o.v. 2021.

8.3 VERMOGEN EN BELEGGINGEN

Met ingang van 2016 geldt een nieuwe financieringsmethodiek van de afdelingen. Het eigen vermogen van een afdeling is met ingang van 2016 gebonden aan een maximumbedrag dat overeenkomt met anderhalf keer de exploitatielasten van de afdeling. Wanneer het eigen vermogen van de afdeling per 31 december van het voorgaande jaar meer bedraagt dan het maximaal toegestane eigen vermogen, vervalt het meerdere aan het Activiteitenfonds. In het geval het afdelingsvermogen (deels) afkomstig is uit een legaat of erfstelling en hierdoor voormelde drempel voor het maximumbedrag aan eigen vermogen wordt overschreden, dan vindt geen contributieafdracht plaats voor zover de drempel wordt overschreden. De totale afdracht van afdelingsvermogen aan het Activiteitenfonds bedroeg over 2022 € 28.000.

Met ingang van 2016 is 17 procent van de contributie-inkomsten bestemd voor de afdelingen. Dat bedrag wordt verdeeld naar rato van het aantal leden. In 2022 werd € 130.000 afgedragen aan 27 afdelingen. Twee afdelingen ontvingen geen contributieafdracht in verband met een te hoog vermogen. Het Steunfonds draagt jaarlijks bij aan de exploitatie van het Humanistisch Verbond. In 2022 was de bijdrage € 1.609.500. Een eventueel surplus aan inkomsten uit nalatenschappen en de reserves en andere schenkingen wordt belegd in obligaties, aandelen en deposito's.

Het beheer van de beleggingsportefeuille ligt sinds 1 januari 2014 bij Triodos Bank. Het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille is defensief-neutraal. De bank acteerde in 2021 op basis van een mandaat om wijzigingen aan te brengen in de portefeuille binnen de marge van 55 procent vastrentende waarden (obligaties: minimum 40 procent, maximum 65 procent) en 35 procent aandelen (minimum 30 procent, maximum 40 procent). Daarnaast wordt er sinds 2019 belegd in alternatieve beleggingen met een marge van 10 procent (minimum 0 procent, maximum 10 procent). Het rentepercentage dat het Steunfonds betaalt aan afdelingen van het Humanistisch Verbond die hun middelen hebben ondergebracht bij het Steunfonds was in 2022 1,00 procent tegenover 1,01 procent in 2021. De rente wordt berekend op basis van de gemiddelde rentetarieven bij banken op 1 oktober van het boekjaar op vrij opneembare internet spaarrekeningen plus 1 procentpunt.

8.4 RESULTAAT SPAAR- EN BELEGGINGSVORMEN

Bedragen (x € 1.000)	2022	2021	2020	2019	2018
Obligatierente	43	56	38	27	24
Dividend	57	52	43	40	38
Gerealiseerd koersresultaat	-36	11	192	94	21
Ongerealiseerd koersresultaat	-1234	396	10	395	-222
Bruto beleggingsresultaat	-1171	514	284	556	-139
Kosten beleggingen	45	47	36	32	34
Netto beleggingsresultaat	-1216	467	248	524	-173
Rendement beleggingen	-12,64%	5,45%	3,63%	10,44%	-3,27%
Gemiddeld rendement 2018-2022	0,72%				
Gemiddeld rendement 2018-2022	€ -30				
Netto resultaat liquide middelen	1	1	1	1	1
Beleggingen 1 januari	9623	8574	6833	5020	5277
Interest op beleggingsrekeningen					
Interest baten	-1	0	0	0	1
Interest baten afdelingen	0	0	0	0	0
	-1	0	0	0	1

8.5 FUNCTIE EN OMVANG CONTINUÏTEITSRESERVE

Naast de financiering van het Humanistisch Verbond, heeft het eigen vermogen ook de functie het risico van tegen- of wegvallende inkomsten op te vangen. De continuïteitsreserve is gebaseerd op een risicoanalyse. Voor het bepalen van de omvang van de continuïteitsreserve zijn de volgende veronderstellingen meegenomen: Met name de inkomsten uit nalatenschappen zijn onzeker: wanneer nalatenschappen vrijkomen en wat de omvang ervan zal zijn, is volstrekt onvoorspelbaar. Ook is sprake van toenemende concurrentie bij het werven van nalatenschappen. Tevens hebben de beleggingsopbrengsten een onzeker karakter en is er een risico op daling van de contributies en giften door imagoschade. Anders dan de baten zijn de kosten van Humanistisch Verbond/Steunfonds Humanisme in belangrijke mate als 'vast' te typeren. Een eventueel noodzakelijke aanpassing van de kostenstructuur onder handhaving van de continuïteit van de organisatie vergt derhalve geruime tijd. Er is geen aparte voorziening voor vervanging bij ziekte.

De continuïteitsreserve bedraagt € 4.087.945. Op basis van de risicoanalyse acht het Humanistisch Verbond de omvang van de continuïteitsreserve voldoende. Het CBF hanteert als norm voor de continuïteitsreserve een bedrag van maximaal anderhalf keer de jaarlijkse uitvoeringskosten. Dit komt neer op een maximale omvang ultimo 2022 van € 5.305.000. Met de huidige omvang van de continuïteitsreserve blijft het Humanistisch Verbond binnen deze norm.

8.6 BESTEMMINGSRESERVE

De bestemmingsreserves betreffen door het bestuur geormerkte gelden voor specifieke doeleinden. Het zijn geen verplichtingen aan derden.

8.6.1 De bestemmingsreserve

Activiteiten (voorheen dienstverlening afdelingen) betreft een reserve voor nieuwe ontwikkelingen binnen de vereniging, voor extra activiteiten voor/door afdelingen van het Humanistisch Verbond waarvoor de afdeling onvoldoende middelen heeft, en voor activiteiten in regio's waar geen afdeling bestaat. De reserve is afkomstig uit de middelen van opgeheven afdelingen. Sinds 2016 is het surplus aan vermogen bij de afdelingen aan deze reserve onttrokken.

8.6.2 De reservering ten behoeve van Humanistisch Verbond afdeling

Haaglanden (thans genaamd Den Haag) wordt na de opheffing van de Stichting Vrienden van Haaglanden met ingang 2016 door het Humanistisch Verbond zelf beheerd. In 2020 is zowel het resultaat van de afdeling Den Haag als de rente gemuteerd op deze bestemmingsreserve.

8.7 Bestemmingsfonds

Het fonds betreft de door derden geormerkte gelden. Per 1 januari 2022 was de stand van het bestemmingsfonds € 165.000. In 2022 is € 14.000 uitgegeven wat ook is onttrokken aan dit bestemmingsfonds. Per 31 december bedraagt de stand € 151.000. Het betreft € 34.033 ten behoeve van gewest Drenthe, € 8.336 ten behoeve van afdeling Fryslân en € 108.464 ten behoeve van de afdeling Amsterdam.

9

VERANTWOOR- DINGSVERKLARING

Zowel het Humanistisch Verbond als Stichting Steunfonds Humanisme hanteren de SBF-code voor Goed Bestuur van de Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie.

In de Verantwoordingsverklaring van het Humanistisch Verbond en het Steunfonds Humanisme wordt verwoord hoe inhoud wordt gegeven aan de principes van scheiding van functies, effectieve besteding van middelen en van een heldere communicatie en omgang met belanghebbenden.

9.1 TOEZICHT EN BESTUUR

De Algemene Ledenvergadering (ALV) houdt door middel van een jaarvergadering toezicht op het bestuurlijk functioneren. In 2022 werden het Bestuursverslag en de Jaarrekening 2021 ter vaststelling voorgelegd aan de ALV, die hiermee in zeer grote meerderheid akkoord ging. Tevens werd de ALV geïnformeerd over de inhoudelijke en financiële voortgang 2022 en stelde de ALV de Beleidsmatige vooruitblik 2023 vast.

In 2022 werd een tweede ALV gehouden, die volledig in het teken stond van de vaststelling van het nieuwe Meerjarenbeleidsplan 2022-2026. Na intensieve consultatierondes stemden de leden in met het nieuwe Meerjarenbeleidsplan.

Beide ALV's werden goed bezocht en gewaardeerd. Muziek van Maaïke Ouboter en een optreden van theatergroep Mugmetdegoudentand gaven beide bijeenkomsten een feestelijke, inhoudelijke en culturele invulling.

9.2 ZELFEVALUATIE

Het bestuur heeft in 2022 een intensief traject gevolgd onder begeleiding van een extern bureau, waarin het eigen functioneren en de samenwerking met de directie en het Landelijk Bureau is geëvalueerd. Onderdeel van dit traject was een discussie over de governance van de vereniging,

een gesprek dat in 2023 zal worden voortgezet.

Het beoordelingsgesprek van de voorzitter en de algemeen secretaris met de directeur heeft in 2022 plaatsgevonden, en kende als uitkomst de omzetting van het jaarcontract van de directeur in een vast contract.

Het Humanistisch Verbond is een vereniging waarin veel vrijwilligers actief zijn, met name op lokaal niveau. De bestuursfuncties van de lokale afdelingen worden door vrijwilligers vervuld en ook de leden die lokale activiteiten organiseren, doen dit op vrijwillige basis.

De werving van bestuursleden en vrijwilligers die activiteiten organiseren gebeurt door de lokale afdelingsbesturen. De lokale bestuursverkiezingen vinden plaats op een vooraf aan alle leden aangekondigde ledenvergadering.

Naast actieve vrijwilligers op lokaal niveau is een aantal vrijwilligers actief betrokken bij de ontwikkeling en organisatie van landelijke activiteiten. Leden worden uitgenodigd om actief mee te denken over en mee te werken aan de (beleids)doelstellingen van het Humanistisch Verbond, onder andere door werkgroepen die meedenken over programmatische ontwikkeling, een landelijke dag voor actieve leden en door enquêtes onder leden.

Vrijwilligers zijn WA-verzekerd tijdens hun werk voor het Humanistisch Verbond. De kosten die door de vrijwilligers worden gemaakt voor uitvoering van de activiteiten worden vergoed.

9.2 Effectieve besteding middelen

Besteding middelen

Uitgangspunten voor de besteding van de beschikbare middelen:

- Een maximale besteding ten gunste van de doelstelling.
- Het percentage middelen besteed aan de eigen fondswerving bedraagt geconsolideerd voor het Humanistisch Verbond en Steunfonds Humanisme maximaal 25%.

In 2022 zag de verhouding van de totale bestedingen er als volgt uit:

- De totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie tot de totale baten waren in 2022 42,4%.

- De totale bestedingen aan de doelstelling in relatie tot de totale lasten waren 77,9%.
- De kosten voor fondsenwerving in relatie tot de geworven baten waren 8,4%. Dit is ruim onder de CBF-norm.
- De bestedingen voor beheer en administratie in relatie tot de totale lasten waren 6,9%.

De bestedingspercentages worden toegelicht in de Jaarrekening onder het hoofdstuk Toelichting op de staat van baten en lasten.

Ten behoeve van een effectieve besteding van de middelen worden op jaarbasis budgetten vastgesteld voor de diverse projecten en activiteiten. Op basis van financiële rapportages vindt drie keer per jaar een bespreking plaats tussen verantwoordelijke budgethouders en directie over de voortgang in de uitgaven. Dit kan leiden tot aanpassingen van de activiteiten dan wel van de budgetten. Afwijkingen van de budgetbegroting moeten vooraf worden gemeld aan de directie.

Daarnaast brengt de directie op basis van financiële rapportages drie keer per jaar verslag uit aan het bestuur over de voortgang in de bestedingen en inkomsten. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden besproken en kunnen aanleiding zijn voor wijzigingen in beleid en uitvoering.

Financieel beheer afdelingen

Afdelingen dienen jaarlijks een werkplan in met een begroting en leggen verantwoording af over de bestedingen door middel van een balans en exploitatierekening. Alle afdelingen hebben hun financiële jaarverantwoording ingediend over het jaar 2022.

Communicatie belanghebbenden

Het Humanistisch Verbond communiceert aan leden en niet-leden (belangstellenden). We maken een onderscheid in vier verschillende groepen waaraan we communiceren:

- Leden;
- Geïnteresseerden die activiteiten zoals cursussen en lezingen volgen, en meer willen weten over het humanisme;

- Geïnteresseerden die ons digitaal volgen via onze eigen nieuwsuitingen op website, twitter, facebook, nieuwsbrieven;
- Mensen die we via de media bereiken met onze standpunten (free publicity).

De eerste groep binden we aan ons via ons magazine, nieuwsbrief en via de afdelingen. De tweede en derde groep benaderen we actief met informatie over onze activiteiten, diensten en onze humanistische uitingen zoals de cursussen, de Socrateslezing en ook een proefexemplaar van HUMAN INC. en een informatiepakket over humanisme. Voor de vierde groep laten we ons geluid zoveel mogelijk horen in de media en maken we onszelf goed vindbaar via google search en onze social media-kanalen.

Voor al onze communicatie geldt dat we mensen informeren over het Humanistisch Verbond en humanisme als relevante, actuele levensbeschouwing.

Website, nieuwsbrief en social media

Nieuwsbrief

Dit jaar hebben 12.201 mensen zich aangemeld voor de nieuwsbrief van het Humanistisch Verbond. De grootste groei in nieuwsbrieffleden kwamen voort uit de petitie 'Haal abortus uit het Wetboek van Strafrecht' en de petitie 'Geestelijke verzorging voor iedereen!'. Ook de campagne 'Hoe vrij denk jij? / Het Vrijdenkspel' een grote invloed gehad op het groeiende aantal abonnees. De organische groei van de nieuwsbrief is beperkt.

Ook heeft er een opschoonactie plaatsgevonden. Inschrijvers van de nieuwsbrief die al twee jaar niet de nieuwsbrief hadden geopend, zijn uit het systeem verwijderd. Hierdoor staat het totaal aantal abonnees op de nieuwsbrief geteld op 31 december 2022 op 49.323.

Er werd een tweewekelijkse nieuwsbrief en vacature-overzicht speciaal voor humanistisch geestelijk verzorgers verstuurd naar 357 humanistisch geestelijk verzorgers (inclusief gepensioneerden en enkele andere betrokkenen), waarvan 80% de nieuwsbrief vaak leest, 4% soms en 15% zelden. Ook is er een maandelijkse nieuwsbrief voor benoemde humanistisch geestelijk verzorgers.

Ook deze nieuwsbrief kent een meer dan gemiddeld hoge openingsrate.

Website

In 2022 ontving de website humanistischverbond.nl 336.118 unieke bezoekers. Dit is een stijging van 5% ten opzichte van 2021. Het websitebezoek is doorgaans stabiel, met uitschieters bij grote publieksacties. De stijging is vooral te verklaren door de zeer succesvolle campagne om abortus uit het Wetboek van Strafrecht te halen (een burgerinitiatief dat we samen met BNNVARA hebben gelanceerd). In 2022 zijn twee pieken te zien: rond de lancering van de campagne en rond de uitzending van BNNVARA hierover. Opvallend is dat de piek van de lancering beduidend hoger is, dan de piek rond de uitzending van het programma. De laatste hield wel langer aan.

Social media

Het aantal volgers op Facebook steeg van 15.726 naar 16.585. Twitter groeide van 6.942 volgers naar 7.012. Op deze kanalen merken we ook weer in 2022 dat we minder volgers winnen, maar ons bereik stijgt door meer reacties en het inzetten van advertenties. Op LinkedIn en Instagram blijft ons volgersaantal nog steeds flink stijgen. Op LinkedIn ging ons volgersaantal van 2.948 naar 4.574, een stijging van 1.626. En op Instagram gingen we van 8.120 naar ruim boven de 10 duizend volgers (10.485). We zetten in 2022 meer in op betrokkenheid, het aangaan van de dialoog en een divers aanbod aan content met bijvoorbeeld nieuwe rubrieken.

HUMAN INC.

HUMAN INC. is het kleine fijne magazine van het Humanistisch Verbond, dat drie keer per jaar verschijnt onder de hoofdredactionele leiding van José Rozenbroek en altijd prachtig wordt vormgegeven door Sabine Verschueren. In het magazine onderzoeken we in interviews, columns en reportages de alledaagse praktijk: wat betekent het om je humanist te voelen? Hoe kunnen we humanist zijn in ons doen en laten en in het doodgewone leven? Elk nummer heeft een thema dat aanhaakt bij de actualiteit: Hoe gaan we bijvoorbeeld om met genderissues? Hoe halen we de afhakende burger er weer bij?

Leden ontvangen het blad gratis. Niet-leden kunnen een proefexemplaar aanvragen van het magazine.

We bieden via onlineadvertenties, de nieuwsbrief en acties een gratis proefnummer aan. Het magazine blijkt een doeltreffende inzet voor leadwervingscampagne, net als productaanvragen.

Zo zijn er in 2022 1250 proefexemplaren aangevraagd, 550 informatiepakketten, 7598 Vrijdenkspellen en 2466 Gendergesprekken. In totaal zijn er in 2022 1275 nieuwe leden geworven die één of meer van bovenstaande producten hebben aangevraagd.

Online aanwezigheid via de zoekmachine

Vanuit Google Ads zijn in 2022 34.596 bezoekers naar een website van het Humanistisch Verbond (humanistischverbond.nl of humanistischecanon.nl) gestuurd. Dit zijn bijna dezelfde aantallen als in 2021 (in 2021 34.366), met een verschil van 230 bezoekers. De concurrentie is dezelfde periode in de zoekmachines toegenomen, dus dit resultaat is positiever dan verwacht.

Mediabereik

Een belangrijke en blijvende pijler in het communicatiebeleid is free publicity. In de vorm van opiniestukken in kranten bijvoorbeeld, maar vooral ook door ludieke acties en interviews over onderwerpen die belangrijk zijn voor het humanisme en het Humanistisch Verbond.

In 2022 is het Humanistisch Verbond in totaal 241 keer vermeld in de landelijke en regionale media (gedrukte media, radio en tv). In 2021 was het totaal 230, in 2020 was dit 258. Vanaf juli houden we ook de vermeldingen op het web bij (online media). Van juli tot december 2022 zijn dit 195 vermeldingen.

Onze campagnes en acties rond abortus hadden veel succes in de media. Ons bereik was het grootst voor het burgerinitiatief dat we met BNNVARA hebben gelanceerd om abortus uit het Wetboek van Stafrecht te halen. Hiernaast kwam onze oproep om de abortuspil ook beschikbaar te maken bij de huisarts veel in de pers, alsook de oproep om bufferzones bij abortusklinieken in te stellen.

Ook humanistisch geestelijke verzorging kreeg aandacht in de media. Samen met geestelijk verzorgers uit Groningen trokken we aan de bel over het existentieel leed in het aardbevingsgebied.

We riepen hierbij op tot structurele geestelijke verzorging in Groningen. We lanceerden een petitie richten in het kabinet, 'geestelijke verzorging voor iedereen!', die de nodige aandacht kreeg.

Verder kwamen we in de media met verschillende kleinere acties, zoals voor een humaner asielbeleid (naar aanleiding van de mensonterende situatie in ter Apel) en een solidariteitsdemonstratie in het kader van de onderdrukking in Iran.

9.3 VERTROUWENSPERSOON EN KLACHTEN

Vertrouwenspersoon Humanistisch Verbond

Er zijn in 2022 geen meldingen binnengekomen bij de externe vertrouwenspersoon van het Humanistisch Verbond. Ook intern zijn er geen integriteitsmeldingen gedaan. Met de invoering van vernieuwd integriteitsbeleid is voor medewerkers helder waar meldingen van verschillende aard gedaan kunnen worden en is de vertrouwelijkheid van die meldingen geborgd.

Klachten

Via de website zijn er in 2022 zes klachten binnengekomen. Twee daarvan gingen over telefonische ledenwerving, een over het gebruik van sociale media door het HV, een over vermeende slechte bereikbaarheid van het Landelijk Bureau, de andere over onvrede met een inhoudelijk boodschap. Het aantal opzeggingen van leden werd in 2022 voor ruim een kwart van het totaal veroorzaakt door financiële redenen. Ruim 15 procent werd veroorzaakt door overlijden. Voor ongeveer tien procent van de opzeggingen gold het verlies van verbondenheid met het HV als reden.

BESTUUR EN DIRECTIE

Bestuursleden hebben een zittingstermijn van vier jaar en kunnen maximaal één keer worden herbenoemd. Bestuurswisselingen vinden plaats overeenkomstig een rooster van aftreden. Alle bestuursleden zijn actief op onbezoldigde basis. Zij kunnen onkosten declareren op basis van specificaties. De voorzitter ontvangt per kwartaal een vaste onkostenvergoeding voor reis- en verblijfskosten en representatie. Aan bestuurders worden geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt.

Op 31 december 2022 bestond het bestuur uit: Mardjan Seighali (voorzitter), Remco Peeters (penningmeester), Tessa van Wijnen (secretaris), Allard de Jong, Elisabeth van Oostrum, Anne de Rooij en Caroline Suransky. Er vonden geen wijzigingen in de samenstelling van het bestuur plaats.

Mardjan Seighali, voorzitter

Voorzitter sinds november 2020; aftredend 2024.

- Portefeuille: woordvoerder/representatie Humanistisch Verbond, visie, vertegenwoordiging Humanistisch Verbond in Algemene Vergadering Humanistische Alliantie.
- Hoofdfunctie: directeur, bestuurder Stichting Vluchteling Studenten UAF
- Nevenfuncties:
- Lid RvT | Reclassering Nederland: op voordracht van OR
  - Lid RvT | Paleis het Loo
  - Lid RvC | Woningcorporatie de Alliantie
  - Lid RvA | College voor de Rechten van de Mens
  - Lid RvA | Inspectie Justitie en Veiligheid
  - Lid RvA en inspiratie | politie voor iedereen
  - Voorzitter Adviescommissie Inclusieve Curricula | Hogeschool Rotterdam

Tessa van Wijnen, secretaris

Algemeen bestuurslid sinds november 2017; algemeen secretaris sinds 2020; aftredend 2025.

- Portefeuille: Algemeen secretaris
- Hoofdfunctie: Docent Aardrijkskunde, Decaan Havo/VWO, OSB Amsterdam
- Nevenfuncties:
- Statenlid GroenLinks Noord-Holland
  - Lid Provinciale Statencommissie Ruimte, Wonen en Klimaat
  - Lid programmaraad Randstedelijke Rekenkamer, lid bestuurlijke commissie Randstedelijke Rekenkamer
  - Bestuurslid Centrum van Vormingsonderwijs, Algemeen Secretaris
  - Bestuurslid Stichting Socrates

Remco Peeters, penningmeester

Penningmeester sinds november 2020; aftredend 2024.

- Portefeuille: financiën/CBF-erkenning, Stichting Steunfonds Humanisme.
- Hoofdfunctie:
- Van 1-1-21 tot 1-12-21: afdelingshoofd Bedrijfsvoering bij de Fumo in Grou
  - Vanaf 1-12-21: zelfstandig interim manager / afdelingshoofd Bedrijfsvoering ad interim bij de gemeente Scherpenzeel.
- Nevenfunctie:
- Lid Raad van Toezicht bij de stichting Op Kop in Giethoorn
  - Lid bestuur Stichting Steunfonds Humanisme

Caroline Suransky, algemeen bestuurslid

Algemeen bestuurslid sinds november 2015; herkozen ALV 2019; definitief aftredend 2023.

- Portefeuille: visie en internationaal.
- Hoofdfunctie: Universitair Hoofddocent Universiteit voor Humanistiek.
- Nevenfuncties:
- Research Fellow, Unit for Institutional Change and Social Justice, University of the Free State, Zuid Afrika
  - Lid Stuurgroep van het interlevensbeschouwelijk

platform 'In Vrijheid Verbonden' (IVV)

- Lid Adviesraad Citizen Science Diamonds on the Soles of their Feet, National Research Foundation (NRF), Zuid Afrika

Allard de Jong, algemeen bestuurslid

Algemeen bestuurslid sinds november 2016; aftredend 2020; definitief aftredend 2024

Portefeuille: marketing, communicatie & ledenwerving

Hoofdfunctie: Strategisch adviseur platform theoretische leerweg VMBO

Elisabeth van Oostrum, algemeen bestuurslid

Algemeen bestuurslid sinds november 2017, herbenoemd 2021; definitief aftredend 2025

Portefeuille: humanistische diensten

- Nevenfuncties:
- Voorzitter Raad van Toezicht MantelzorgNL, Landelijke vereniging voor Mantelzorgers
  - Voorzitter Raad van Toezicht Zin in Utrecht, centrum voor Levensvragen
  - Lid van de Ouderendelegatie NUZO (Netwerk Utrecht Zorg Ouderen)
  - Lid van Raad van Ouderen, landelijk adviesorgaan voor minister en ministerie VWS.
  - Voorzitter bestuur Stichting Bomen voor Leersum
  - Voorzitter afdeling D66 Utrechtse Heuvelrug en Rhenen

Anne de Rooij, algemeen bestuurslid

Algemeen bestuurslid sinds november 2020; aftredend 2024

Portefeuille: Vereniging & Activiteiten

Hoofdfunctie: Programmamanager Omgevingswet
Ministerie van Defensie

- Nevenfunctie:
- Bestuurslid HVO primair, sinds 1 januari 2023

10.1 DIRECTIE

De directeur van het Landelijk Bureau is verantwoordelijk voor het opstellen van de meerjarenstrategie en de uitvoering ervan. Hij had begin 2022 een aanstelling van 36 uur (= fulltime) voor bepaalde tijd, die is in de loop van 2022 omgezet in een aanstelling voor onbepaalde tijd.

Salariëring vindt plaats volgens de CAO Sociaal Werk. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt het Humanistisch Verbond de Regeling beloning directeuren van goede doelen voor besturen en raden van toezicht. (Zie www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De voor de toetsing, aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomens van de directie bedroeg € 108.052 (1 FTE/12 mnd.). De beloning bleef binnen de geldende maxima.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven binnen het in de regeling opgenomen maximumbedrag van € 221.400 per jaar. De belaste vergoedingen/bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen. De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de Jaarrekening onder de toelichting op de lastenverdeling bij de personeelskosten toegelicht.

Bezoldigingsbeleid medewerkers

De salariëring van de overige medewerkers vindt plaats volgens de CAO Sociaal Werk.

BELEID EN BEGROTING 2023

11.1 BELEID 2023

Het meerjarenbeleidsplan Vrij en Menswaardig werd in 2022 vervangen door een nieuw meerjarenbeleidsplan 2022-2026. Daarmee was 2022 een overgangsjaar. Met het nieuwe meerjarenbeleidsplan zetten we ook een nieuwe koers in voor het Humanistisch Verbond. De vereniging positioneert zich nadrukkelijker als een levensbeschouwelijke zingevingsbeweging, die zich inzet voor een rechtvaardige samenleving. Dit komt in al onze onderwerpen terug. Of we nu een lezingenreeks organiseren over een goede dood of een campagne starten rond het klimaat, zingeving en humanisering gaan altijd hand in hand. We richten ons naar binnen én naar buiten.

Belangrijke punten in het beleid van 2023 zijn:

In 2023 maken we zowel programmatisch als in de campagnes en organisatieontwikkeling keuzes die de samenhang in ons werk versterken. De focus ligt in 2023 op gedragsverandering.

- Het landelijk bureau speelt actieve rol bij het faciliteren en motiveren van leden die content willen ontwikkelen of aanbieden, zich als bestuurder in willen zetten en/of anderen willen motiveren om actief te worden. Met de HV-Academie worden huidige en potentiële bestuursleden en activiteitencoördinatoren gemobiliseerd en ondersteund bij hun ideeën. We zetten voorts in op verdere verbetering van het onderlinge contact.
- Het programma rondom Polarisation & Verbinding is daar een goed voorbeeld van. We ontwikkelen dit programma door en geven er prioriteit aan. Met de verdiepingsdag De Dialoog, die in 2022 al verschillende keren werd gegeven, bereiken we groepen mensen en oefenen we de dialogische vaardigheden die polarisation tegengaan.
- Het programma rondom Ecohumanisme zal in 2023 worden voortgezet. Al eerder bleek dat dit onderwerp door leden goed herkend wordt, en in

2022 hebben we een humanistische invalshoek bij dit onderwerp ontwikkeld, die ons in staat stelt iets toe te voegen aan de vele initiatieven die er al zijn om de klimaatcrisis zo goed mogelijk het hoofd te bieden. Ook hier gaat het uiteindelijk om gedragsverandering.

- Dat geldt ook voor de campagne Verbindingskracht, die gericht is op de verbinding tussen mensen. We versterken er de weerbaarheid van mensen mee en stimuleren het gesprek. Ook met andersdenkenden.
- In 2022 hebben we stevig geïnvesteerd in een van onze kernactiviteiten, het uitzenden van humanistisch geestelijk verzorgers. De vorming en ondersteuning van geestelijke weerbaarheid is altijd essentieel geweest voor het Humanistisch Verbond. We startten in 2022 een campagne die oproept tot meer aandacht en financiering voor geestelijke verzorging en zetten die in 2023 door.
- We kunnen onze activiteiten en programma's alleen uitbreiden bij voldoende ledengroei en opbrengsten uit fondsenwervende activiteiten. Daarbij is het werk van ons team 'Steunfonds' onmisbaar. We zagen in 2022 meer mensen die zich bij ons aanmeldden voor de afhandeling van hun nalatenschap bij overlijden. Hierdoor was de werkdruk in het Steunfonds team hoog, maar de opbrengsten uit nalatenschappen vallen vermoedelijk opnieuw hoger uit dan begroot. De verwachting is dat die trend in 2023 doorzet. In 2023 zal er verder geïnvesteerd worden in het team Steunfonds, een jaar waarin het niet langer een stichting naast het Humanistisch verbond is, maar als team geïntegreerd wordt in de vereniging. Het Steunfonds heeft de afgelopen twee jaar een forse groei aan inkomsten gegenereerd. Op basis van het bestaande bestand van erfstaten is de verwachting dat de inkomsten ook in 2023 op peil blijven.
- Met de ontwikkeling van een brede campagne over het HV verbinden en trekken we mensen met behoefte aan zingeving en verdieping. We zetten in op voortzetting van de groei van het aantal leden. Met gerichte acties en campagnes streven we naar 2500 nieuwe leden eind 2023.
- Met de vaststelling van een nieuw meerjarenbeleidsplan en de doorstart die we in 2022 maakten – met programmaontwikkeling, activiteiten en campagnes die bijdragen aan de verwezenlijking van de nieuw geformuleerde doelen – zijn we klaar voor een nieuw jaar. We zijn ambitieus in de doelen die we stellen. Maar we geloven dat we de veranderkracht hebben om succesvol te zijn. Met elkaar, met het groeiend aantal leden, en met de samenwerkingspartners die bij

onze doelstellingen aansluiten. We zetten stappen op weg naar verdere groei van de humanistische beweging in Nederland. Vrijdenkend, verbindend, verantwoordelijk, empathisch en open trekken we samen op naar een meer rechtvaardige, vrije en eerlijke samenleving.

11.2 RISICO'S 2023

Het jaar 2022 was het jaar waarin we ons bevrijdden uit de covid pandemie. Daardoor konden in 2022 veel meer activiteiten en ontmoetingen live doorgang vinden.

De belangrijkste risico's voor 2023 zijn:

Financieel:

- Het risico met betrekking tot het vermogen van het Humanistisch Verbond ligt vooral bij de grilligheid van de opbrengsten van nalatenschappen en van de beleggingen. Voor de nalatenschappen blijven we in de begroting uitgaan van het 10-jaars-gemiddelde. In 2022 presteerden we opnieuw boven begroting. Wij onderscheiden ons door een sterke afdeling van Executeurs Testamentair. Mensen vertrouwen ons het executeurschap toe. We besteden veel aandacht aan het in stand houden van dit vertrouwen en hebben ook waarborgen ingebouwd via het verplicht stellen van een VOG, en het 4-ogen-principe. Hoewel de inkomensstroom grillig is, wordt er wel systematisch gestuurd op het in stand houden en enige groei bewerkstelligen in het aantal erfstellers. Op het gebied van legaten en andere A-Z-nalatenschappen kunnen we ons nog niet meten met andere goede doelen.
- De beleggingen zijn eveneens grillig. Met name de waardeveranderingen van obligaties en aandelen zijn onvoorspelbaar en afhankelijk van de ontwikkelingen op de effectenmarkten. Dit stelt hoge eisen aan de kwaliteit van het vermogensbeheer. Per 1 januari 2014 is het vermogensbeheer opgedragen aan Triodos Bank. Triodos Bank voert een beleid dat marktconform financieel rendement combineert met het bevorderen van duurzame ontwikkelingen. De gelden zijn gematigd defensief en duurzaam belegd. Desondanks leden we in 2022 een aanzienlijk verlies op onze beleggingsportefeuille.
- Los van het beleggingsrisico is het risico dat de nalatenschappen negatief afwijken van de begroting ongeveer 6 ton. Het steunfonds

heeft nog nooit minder dan € 600.000 opbrengsten gehad. De belangrijkste beheersmaatregel is de bespreking van de resultaten in het steunfondsbestuur. Dat zal vanaf 01-01-2023 veranderen, nu de Stichting Steunfonds werd opgeheven en overging in het HV. Een auditcommissie staat het bestuur HV bij in de beheersing van de beleggingsportefeuille.

- Beheer financiën van afdelingen: Afdelingen beschikken over eigen financiële middelen waarover zij aan het eind van het boekjaar verantwoording afleggen. Zij worden geacht een toelichting te geven bij 10 procent afwijking ten opzichte van de begroting. De meest voorkomende reden voor het niet uitvoeren van activiteiten is de beperkt beschikbare menskracht. Gezien de omvang van het bedrag in relatie tot het aantal afdelingen, wordt het risico op onjuiste bestedingen aanvaardbaar geacht. Jaarlijks vindt bij 4 tot 5 door de accountant te bepalen afdelingen een uitgebreide controle plaats op de in- en uitgaven.

Ledenwerving:

- Hoewel het humanisme door een substantieel deel van de Nederlandse bevolking als een aantrekkelijke levensbeschouwing wordt gezien, voelen weinigen de noodzaak om lid te worden of te doneren aan het Humanistisch Verbond. Uit de ledengroei van de afgelopen jaren weten we dat urgente maatschappelijke kwesties belangrijk zijn om mensen de stap naar het lidmaatschap te laten zetten. Het valt niet goed te voorspellen of zich kwesties voordoen.
- De achterban van het HV is loyaal, toch zagen we dat het aantal opzeggingen de afgelopen jaren toenam. Het financiële risico dat we lopen als er in een jaar geen ledenwinst is en alleen maar reguliere uitstroom, ligt rond de € 100.000. Dit komt voort uit een gebrek aan nieuwe inkomsten van rond € 40.000 en een effect van rond de € 60.000 van het niet compenseren van opzeggers. Het effect kan groter zijn als door een groot imagoschandaal het aantal opzeggers significant stijgt en er ook geen nieuwe leden binnen komen.
- Zoals ledenwerving risico loopt bij imagoschade, zo geldt dat ook voor donaties. Wij waren in 2022 nauwelijks afhankelijk van donaties, maar zullen vanaf 2023 de donateurswerving weer xter hand nemen. De belangrijkste beheersmaatregel tegen imagoschade is afstemming van de communicatie binnen de vereniging.

Organisatie:

- Het ziekteverzuim is de afgelopen jaren vanwege de covid pandemie hoger geweest dan normaal. In 2022 nam dat af. Door voortdurend aandacht aan de gezondheid van de medewerkers te besteden en de onderlinge verhoudingen bespreekbaar en gezond te houden, werken we aan een gezonde werksfeer.
- Risicomanagement vormt een integraal onderdeel van het gevoerde beleid. Het bestuur is goed op de hoogte van de belangrijkste risico's en onzekerheden binnen het werkveld en is van mening dat de interne risicomanagement- en controlesystemen waarmee de organisatierisico's worden beheerst in 2022 adequaat hebben gewerkt. Operationele en financiële risico's (prijs-, liquiditeits-, koers- en renterisico's) zijn vastgelegd in de managementinformatie en worden per kwartaal geanalyseerd. De bewaking van de financiële positie en bijstellen op basis van de financiële risico's vindt per kwartaal plaats.

Baten

Som van de geworven baten:	3.393.895
Overige baten:	104.380
Totaal baten:	3.498.275
Lasten	
Besteed aan doelstellingen:	3.984.603
Wervingskosten:	220.237
Kosten beheer en administratie:	476.149
Som van de lasten:	4.680.149
Saldo voor financiële baten en lasten:	- 1.182.714
Saldo financiële baten en lasten:	87.650
Resultaat boekjaar:	- 1.095.064

SAMENGEVOEGDE JAARREKENING

ENKELVOUDIGE BALANS HUMANISTISCH VERBOND

		31-12-2022		31-12-2021	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Materiële vaste activa	1		<u>38.505</u>		<u>20.795</u>
			38.505		20.795
Vorderingen en overlopende activa	2	6.325.786		1.373.163	
Effecten	3	9.065.166			
Liquide middelen	4	<u>809.519</u>		<u>639.158</u>	
			16.200.470		2.012.322
Totaal activa			<u><u>16.238.975</u></u>		<u><u>2.033.116</u></u>
PASSIVA					
Reserves en fondsen					
Continuïteitsreserve	5	4.087.945		1.129.617	
Bestemmingsreserves	6	692.933		562.398	
Overige reserves	7	<u>10.643.478</u>		<u>0</u>	
Reserves			15.424.356		1.692.016
Fondsen					
Bestemmingsfonds erfenissen en legaten	8		150.833		42.369
Kortlopende schulden	9		<u>663.786</u>		<u>298.731</u>
Totaal passiva			<u><u>16.238.975</u></u>		<u><u>2.033.116</u></u>

ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN HUMANISTISCH VERBOND

		Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
		€	€	€
Baten:				
Baten particulieren	10	1.295.612	1.363.099	1.297.493
Baten van subsidies van overheden	11	59.901	125.000	132.517
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	12	1.609.500	1.609.500	1.659.500
Baten van andere organisaties zonder winststreven	13	20.000	25.000	75.000
Som van de geworven baten		<u>2.985.013</u>	<u>3.122.599</u>	<u>3.164.510</u>
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten	14	23.942	91.468	44.151
Overige baten	15	32.697	46.200	46.089
Som van de baten		<u>3.041.651</u>	<u>3.260.267</u>	<u>3.254.749</u>
Lasten:				
Besteed aan doelstellingen				
Verenigen	16	723.436	673.580	562.630
Humanistische levensbeschouwing	17	1.284.234	1.682.803	1.126.551
Activiteiten	18	821.521	980.678	658.517
Wervingskosten	19	387.114	261.296	252.361
Kosten beheer en administratie	20	371.696	339.186	317.676
Som van de lasten		<u>3.588.000</u>	<u>3.937.544</u>	<u>2.917.734</u>
Saldo voor financiële baten en lasten		-546.349	-677.277	337.015
Saldo financiële baten en lasten	21	-16.011	-19.350	-15.322
Saldo van baten en lasten		<u>-562.360</u>	<u>-696.627</u>	<u>321.693</u>
Bestemming saldo van baten en lasten:				
Toevoeging / onttrekkingen:				
continuïteitsreserve		283.569	-586.827	275.350
bestemmingsreserve activiteiten		26.783	-13.000	47.746
bestemmingsreserve afd. Den Haag		-21.529	-70.000	-1.404
bestemmingsreserve corporate campagne		125.281		
bestemmingsfonds erfenissen en legaten		0	-26.800	0
overige reserves		-976.463		
		<u>-562.360</u>	<u>-696.627</u>	<u>321.693</u>

TOELICHTING ENKELVOUDIGE BALANS HUMANISTISCH VERBOND

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	Computers	Overige Inventaris	Totaal 2022	Totaal 2021
	€	€	€	€
<i>1 januari</i>				
Aanschaffingswaarden	84.954	142.674	227.628	225.892
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	76.473	130.360	206.833	187.950
Boekwaarden 1 januari	<u>8.481</u>	<u>12.314</u>	<u>20.795</u>	<u>37.942</u>
Mutaties				
Investeringen	35.893	0	35.893	1.736
Afschrijvingen	10.928	7.255	18.183	18.883
Totaal mutaties	<u>24.965</u>	<u>-7.255</u>	<u>17.710</u>	<u>-17.147</u>
<i>31 december</i>				
Aanschaffingswaarden	120.847	142.674	263.521	227.628
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	87.401	137.615	225.016	206.833
Boekwaarden 31 december	<u>33.446</u>	<u>5.059</u>	<u>38.505</u>	<u>20.795</u>

Alle activa zijn primair benodigd voor de bedrijfsvoering.

TOELICHTING ENKELVOUDIGE BALANS HUMANISTISCH VERBOND

ACTIVA

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
2. Vorderingen en overlopende activa		
Debiteuren	14.259	975
Interest obligaties	20.818	0
Nog te ontvangen legaten,erfstellingen,notariële schenkingen	6.035.730	0
Rekening-courant Steunfonds Humanisme	0	1.192.213
Rekening couranten bij Steunfonds Humanisme	0	61.927
Nog te ontvangen subsidies	0	28.734
Overige vorderingen en overlopende activa	254.979	89.314
	<u>6.325.786</u>	<u>1.373.163</u>

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	%	€	%
3. Effecten				
Obligaties	4.929.625	54%	5.250.093	55%
Aandelen	3.208.975	35%	3.374.414	35%
Alternatieve beleggingen	926.566	10%	998.143	10%
	<u>9.065.166</u>	<u>100%</u>	<u>9.622.650</u>	<u>100%</u>

De genoemde percentages zijn gebaseerd op een portefeuilleweging exclusief bij de vermogensbeheerder beschikbaar gestelde liquiditeiten. De effecten zijn beursgenoteerd.

	Obligaties	Aandelen	Alternatieve beleggingen	<u>Totaal 31-12-2022</u>	<u>Totaal 31-12-2021</u>
Stand per 1 januari	5.250.093	3.374.414	998.143	9.622.650	8.573.935
Aankopen	1.810.795	986.196	0	2.796.991	2.668.263
Verkopen	1.432.228	578.277	109.582	2.120.087	937.640
Koersresultaat ongerealiseerd	-699.035	-573.358	38.005	-1.234.388	395.685
Stand per 31 december	<u>4.929.625</u>	<u>3.208.975</u>	<u>926.566</u>	<u>9.065.166</u>	<u>10.700.243</u>

De effecten worden aangehouden als belegging ten behoeve van de bedrijfsvoering.

4. Liquide middelen

ING-Bank	223.008	74.498
Rabobank	73.913	0
ABN Amro/Triodos	133.072	0
Triodos	195.070	370.263
Liquide middelen Afdelingen	184.456	194.397
	<u>809.519</u>	<u>639.158</u>

Voor de toelichting verwijzen we naar de samengevoegde jaarrekening.

PASSIVA

Reserves

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
5. Continuïteitsreserve		
Stand per 1 januari	1.129.617	854.267
Toevoeging Steunfonds	2.674.759	
Af: afdelingsvermogen naar bestemmingsreserve	0	-60.994
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	283.569	336.344
Stand per 31 december	<u>4.087.945</u>	<u>1.129.617</u>

Voor de toelichting verwijzen we naar de samengevoegde jaarrekening.

6. Bestemmingsreserves

Stand per 1 januari	562.398	516.056
Mutatie door nieuwe of opgeheven afdelingen	0	0
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	202.514	97.259
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-71.979	-50.917
Stand per 31 december	<u>692.933</u>	<u>562.398</u>

7. Overige reserves

Stand per 1 januari	0	0
Toevoeging Steunfonds	11.619.941	0
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-976.463	0
Stand per 31 december	<u>10.643.478</u>	<u>0</u>

Reserves

<u>15.424.357</u>	<u>1.692.016</u>
-------------------	------------------

Het eigen vermogen per 31 december 2022 en het resultaat over 2022 volgens de geconsolideerde jaarrekening van Vereniging Humanistisch Verbond wijken af van die volgens de enkelvoudige jaarrekening. De reden daarvoor is dat de Vereniging geen belang heeft in de entiteiten die verder in de consolidatie zijn betrokken.

8. Fondsen

<u>150.833</u>	<u>42.369</u>
----------------	---------------

9. Kortlopende schulden

Vooruit ontvangen contributies	53.981	26.707
Schulden overige Humanistische organisaties	129.367	0
Te betalen vakantiedagen	195.596	57.666
Te betalen loonheffing en sociale premies	93.172	73.726
Te betalen pensioenpremie	24.653	0
Crediteuren	53.821	45.419
Nog te betalen accountantskosten	31.279	19.905
Nog te besteden subsidies	27.923	19.116
Nog te betalen diverse kosten	53.994	56.192
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	<u>663.786</u>	<u>298.731</u>

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN HUMANISTISCH VERBOND

	Realisatie 2022 €	Begroting 2022 €	Realisatie 2021 €
BATEN:			
10. Baten particulieren			
Contributies	1.093.800	1.160.279	1.110.294
Actieopbrengsten	66	50.000	0
Nalatenschappen	0	0	0
Overige bijdragen particulieren	196.157	150.000	184.341
Giften en schenkingen afdelingen	0	0	0
Overige baten afdelingen	4.567	2.820	2.008
Bijdragen ontvangen door Afdelingen	1.022	0	850
	<u>1.295.612</u>	<u>1.363.099</u>	<u>1.297.493</u>
11. Baten van subsidies van overheden			
Subsidie Ministerie van Justitie en Veiligheid (2022)	24.298	125.000	24.611
Subsidie Ministerie van SZW Geloofsverlaters (2020-2022)	19.660	0	82.962
Subsidie gemeente Amsterdam Nieuwe Vrijdenkers (2021-2022)	15.943	0	24.944
	<u>59.901</u>	<u>125.000</u>	<u>132.517</u>
12. Baten van verbonden organisaties zonder winststreven			
Bijdrage Steunfonds Humanisme structurele kosten	1.609.500	1.609.500	1.609.500
Extra bijdrage Steunfonds Humanisme	0	0	50.000
	<u>1.609.500</u>	<u>1.609.500</u>	<u>1.659.500</u>
13. Baten van andere organisaties zonder winststreven			
	<u>20.000</u>	<u>25.000</u>	<u>75.000</u>
14. Baten als tegenprestatie voor levering van producten en diensten			
Deelnemersbijdragen	-1.104	54.000	32.191
Opbrengst Activiteiten afdelingen	25.046	37.468	11.960
	<u>23.942</u>	<u>91.468</u>	<u>44.151</u>
15. Overige baten			
Huuropbrengsten	32.697	46.200	46.089
	<u>32.697</u>	<u>46.200</u>	<u>46.089</u>
Totaal van de baten	<u><u>3.041.651</u></u>	<u><u>3.260.267</u></u>	<u><u>3.254.749</u></u>

Voor de toelichting verwijzen we naar de samengevoegde jaarrekening.

Financiële instrumenten

De financiële instrumenten omvatten effecten, overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten worden bij een eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaaarding worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, worden direct toerekenbare transactiekosten direct verwerkt in de staat van baten en lasten. De organisatie maakt geen gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten). Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Vorderingen

Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Aandelen en andere niet-vastrentende waardepapieren

Aandelen en converteerbare obligaties worden gewaardeerd tegen reële waarde. Aandelen met beursnotering worden gewaardeerd tegen beurskoers per balansdatum.

Zowel ongerealiseerde als gerealiseerde winsten en verliezen ten gevolge van verkopen en waardeveranderingen van aandelen worden in de resultatenrekening verantwoord. Transactiekosten worden rechtstreeks in de resultatenrekening verwerkt.

Obligaties en andere vastrentende waardepapieren

Obligaties worden gewaardeerd tegen reële waarde aan de hand van de beurskoers per balansdatum.

Zowel ongerealiseerde als gerealiseerde winsten en verliezen ten gevolge van verkopen en waardeveranderingen van obligaties worden in de resultatenrekening verantwoord.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode. De effectieve rente wordt direct verwerkt in de staat van baten en lasten.

Materiële vaste activa:

De inventaris, computerapparatuur en overige installaties worden gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- inventaris 20%
- computerapparatuur en -programmatuur 20%
- overige installaties 20%

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

De vereniging bepaalt het af te schrijven bedrag zonder rekening te houden met een restwaarde.

17. Humanistische levensbeschouwing

Resultaatgebied actueel humanisme

Diverse activiteiten			
Intensivering actueel humanisme	5.577	50.000	19.717
Inspiratie en zingeving:			
Ontwikkeling HV cursussen	10.253	72.000	37.189
Socrateslezing	1.809	70.000	2.400
Polarisatie en verbinding	945	0	0
Zorg voor elkaar:			
- Ecohumanisme	3.862	20.000	0
Zorg voor jezelf: vrijheid en zelfbeschikking:			
- Vrijheid van denken/geloofsverlaters	720	79.000	0
- Reproductieve gezondheid/cliëntenorganisatie	106.774	55.000	0
- Levenseinde	0	5.000	0
- Ontwikkeling digitalisering	0	20.000	0
Intensivering actueel humanisme MJB:			
- FOT	1.214	0	1.175
- IJskast	0	0	5.051
- Omzien naar elkaar	4.337	0	0
- Onderwijs	1.177	0	11.199
- Inspiratie voor het leven	0	0	0
Vrijheid van denken/geloofsverlaters	40.204	0	74.373
Reproductieve gezondheid/cliëntenorganisatie	0	0	50.085
Vergankelijkheid	0	0	0
Wie is de ongelovige	0	0	0
Opvoeding/Bildung	0	0	0
Islam	0	0	0
Diverse ontwikkelingkosten	0	0	0
Actueel humanisme	176.872	371.000	201.189
Programma Marketing en Werving			
Marktonderzoek	25.108	0	0
Ledenpanel	0	0	0
Diverse ontwikkelingkosten	0	0	40
Marketing en Werving	25.108	0	40
Resultaatgebied HV-uitingen			
Human (tijdschrift)	121.453	90.000	114.524
Retentie leden	0	10.000	0
Jaarbeeld	0	0	0
Website en sociale media	84.462	60.000	70.684
Pers en media	4.719	20.000	8.432
Campagne:	0	0	75.694
- Ontwikkeling corporate campagne	0	110.000	0
- Thema campagne (2x)	78.018	40.000	0
- Acties	0	10.000	0
- Voortzetting campagne vrijdenken	17.893	20.000	0
Diverse corporate uitingen	20.341	10.000	6.779
Beeld	1.190	2.000	941
Ontwikkelingkosten/huisstijl	0	1.000	0
Diverse ontwikkelingkosten	0	0	0
HV uitingen (voorlichtingskosten)	328.076	373.000	277.054
Stichting Socrates	25.000	25.000	25.064
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	555.056	769.000	503.347
Personele kosten	575.496	719.840	487.396
Huisvestingskosten	40.329	47.090	39.153
Kantoor- en algemene kosten	107.592	139.938	90.671
Afschrijving	5.761	6.935	5.983
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	1.284.234	1.682.803	1.126.551

18. Activiteiten

Humanistische Alliantie	0	11.000	10.994
Humanistisch Historisch Centrum	0	0	0
EHP (European Humanist Professionals)	0	0	0
International Humanist and Ethical Union (IHEU)	21.391	15.000	14.800
European Humanist Federation (EHF)	1.911	2.000	1.000
Prinsjesdag	4.100	5.000	0
Activiteiten/Projecten afdelingen	164.438	158.565	93.556
	<u>191.840</u>	<u>191.565</u>	<u>120.350</u>
Personele kosten	496.969	621.617	420.891
Huisvestingskosten	34.826	40.665	33.811
Kantoor- en algemene kosten	92.911	120.843	78.299
Afschrijving	4.975	5.988	5.166
	<u>821.521</u>	<u>980.678</u>	<u>658.517</u>

Voor de toelichting verwijzen we naar de samengevoegde jaarrekening.

Bestedingspercentage

Onderstaand is de verhouding van de totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie met de totale baten procentueel weergegeven voor de jaren:

	<u>Realisatie 2022</u>	<u>Begroting 2022</u>	<u>Realisatie 2021</u>
Totaal bestedingen	2.829.190	3.337.062	2.347.697
Totaal baten	3.041.651	3.260.267	3.254.749
Bestedingspercentage	93,01%	102,36%	72,13%

Onderstaand is de verhouding van de totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie met de totale lasten procentueel weergegeven voor de jaren:

	<u>Realisatie 2022</u>	<u>Begroting 2022</u>	<u>Realisatie 2021</u>
Totaal bestedingen	2.829.190	3.337.062	2.347.697
Totaal lasten	3.588.000	3.937.544	2.917.734
Bestedingspercentage	78,85%	84,75%	80,46%

	<u>Realisatie 2022</u>	<u>Begroting 2022</u>	<u>Realisatie 2021</u>
	€	€	€

19. Wervingskosten

Directe activiteitskosten	215.190	168.000	105.424
Personeelskosten	135.689	73.493	114.917
Huisvestingskosten	9.509	4.808	9.231
Kantoor- en algemene kosten	25.368	14.287	21.378
Afschrijving	1.358	708	1.411
	<u>387.114</u>	<u>261.296</u>	<u>252.361</u>

Kostenpercentage wervingskosten

Onderstaand is de verhouding van de kosten werving in relatie met de som van de geworven baten procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Som van de geworven baten	2.985.013	3.122.599	3.164.510
Wervingskosten	387.114	261.296	252.361
Kostenpercentage werving	12,97%	8,37%	7,97%

20. Kosten beheer en administratie

	Realisatie 2022 €	Begroting 2022 €	Realisatie 2021 €
Personeelskosten	293.357	267.191	248.449
Huisvestingskosten	20.558	17.479	19.958
Kantoor- en algemene kosten	54.844	51.942	46.219
Afschrijving	2.937	2.574	3.050
	<u>371.696</u>	<u>339.186</u>	<u>317.676</u>

Kostenpercentage beheer en administratie

Onderstaand is de verhouding van de totale lasten in relatie met de kosten van beheer en administratie procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Totale lasten	3.588.000	3.937.544	2.917.734
Kosten beheer en administratie	371.696	339.186	317.676
Kostenpercentage beheer en administratie	10,36%	8,61%	10,89%

21. Financiële baten en lasten

Interest baten	1.604	0	2.115
Interest rekening couranten afdelingen	593	650	651
Interest baten afdelingen	0	0	0
Rente en bankkosten	-18.208	-20.000	-18.088
	<u>-16.011</u>	<u>-19.350</u>	<u>-15.322</u>

Het interestpercentage over de rekening courant afdelingen over 2020 is 1,01% (2019: 1,02%).

De verdelingspercentages op basis waarvan de niet direct toewijsbare kosten zoals personeelskosten, huisvestingskosten, kantoor- en algemene kosten en afschrijvingskosten die worden toebedeeld naar kosten beheer en administratie zijn tot stand gekomen aan de hand van de urenregistratie per persoon over 2016, waarbij is geoordeeld dat deze ook een juiste weergave geeft voor 2021.

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Verenigen	17,34%	18,97%	17,34%
Humanistische levensbeschouwing	31,68%	34,67%	31,68%
Acitiviteiten	27,36%	29,94%	27,36%
Wervingskosten	7,47%	3,54%	7,47%
Kosten beheer en administratie	16,15%	12,87%	16,15%
	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>

Toelichting enkelvoudige lastenverdeling (model C) Humanistisch Verbond
 Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

	Besteed aan doelstellingen			Wervings- kosten	Kosten beheer en administratie	Totaal 2022	Begroot 2022	Totaal 2021
	Verenigen	Humanistische levensbeschou- wing	Activiteiten					
Directe activiteitskosten	324.392	555.056	191.840	215.190	0	1.286.478	1.302.065	950.702
Personeelskosten	314.941	575.496	496.969	135.689	293.357	1.816.453	2.076.075	1.538.381
Huisvestingskosten	22.070	40.329	34.826	9.509	20.558	127.292	135.812	123.580
Kantoor- en algemene kosten	58.880	107.592	92.911	25.368	54.844	339.594	403.592	286.189
Afschrijving	3.153	5.761	4.975	1.358	2.937	18.183	20.000	18.883
Totaal	<u>723.436</u>	<u>1.284.234</u>	<u>821.521</u>	<u>387.114</u>	<u>371.696</u>	<u>3.588.000</u>	<u>3.937.544</u>	<u>2.917.734</u>

Enkelvoudige jaarrekening HV 2022

TOELICHTING OP ENKELVOUDIGE LASTENVERDELING (MODEL C) HUMANISTI VERBOND

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Directe activiteitskosten			
Activiteitskosten voor doelstellingen:			
Verenigen	324.392	173.500	221.581
Humanistische levensbeschouwing	555.056	769.000	503.347
Activiteiten	191.840	191.565	120.350
	<u>1.071.288</u>	<u>1.134.065</u>	<u>845.278</u>
Activiteitskosten voor werving:			
Resultaatgebied Marketing en Werving			
Werving leden	199.788	98.000	93.219
Werving nalatenschappen	0	15.000	0
Werving donateurs	76	25.000	239
Merchandising	15.326	30.000	11.966
	<u>215.190</u>	<u>168.000</u>	<u>105.424</u>
Totaal directe activiteitskosten	<u><u>1.286.478</u></u>	<u><u>1.302.065</u></u>	<u><u>950.702</u></u>

Voor de toelichting verwijzen we naar de samengevoegde jaarrekening.

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Personeelskosten			
Salarissen	1.292.185	1.445.800	1.033.279
Sociale lasten	195.350	216.900	160.689
Pensioenpremies	114.416	151.800	99.701
Uitzendkrachten/ inhuur derden	166.255	200.000	176.022
Opleidingskosten	4.037	36.250	23.406
Overige personeelskosten	71.507	70.125	98.063
	<u>1.843.750</u>	<u>2.120.875</u>	<u>1.591.160</u>
Af - ontvangen ziekengeld	0	0	0
- doorberekende salarissen	27.297	44.800	52.779
Totaal personeelskosten	<u><u>1.816.453</u></u>	<u><u>2.076.075</u></u>	<u><u>1.538.381</u></u>

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Huisvestingskosten			
Huur (inclusief energie en water)	99.893	92.460	96.040
Huisvestingskosten afdelingen	6.012	13.852	7.989
Verzekeringen	3.840	3.500	3.890
Kantinekosten	0	0	0
Schoonmaakkosten	14.070	12.500	12.857
Verhuizing 2017	0	0	0
Overige huisvestingskosten	3.477	13.500	2.804
	<u>127.292</u>	<u>135.812</u>	<u>123.580</u>

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Kantoor- en algemene kosten			
Portokosten	47.215	20.000	24.386
Financiële administratie	64.283	66.000	70.001
Kosten contributie-inning	2.612	0	0
Relatiebeheer structureel	38.942	55.000	35.724
Relatiebeheer incidenteel	0	20.000	0
Relatiebeheer migratie Ifunds	0	0	0
Interne dienstverlening Humanitas	0	0	0
Advieskosten	22.796	50.000	6.913
Accountantskosten	23.837	21.000	22.410
Automatisering	46.626	35.000	30.042
Telefoon en faxkosten	5.671	12.000	11.902
Drukwerk	1.464	6.500	4.668
Repro	4.260	6.000	5.302
Kantoorbenodigdheden	1.458	2.500	1.250
Lidmaatschappen/contributies	20.894	22.000	18.228
Abonnementen en documentatie	0	5.000	0
Bestuurskosten	12.960	13.000	9.286
Organisatiekosten Afdelingen	36.767	45.755	32.783
Overige kosten Afdelingen	4.699	6.337	4.680
Overige algemene en organisatiekosten	5.110	17.500	8.613
	<u>339.594</u>	<u>403.592</u>	<u>286.189</u>
	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Afschrijvingen			
Afschrijvingen	18.183	20.000	18.883
	<u>18.183</u>	<u>20.000</u>	<u>18.883</u>

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER (na bestemming saldo baten en lasten)

		31-12-2022		31-12-2021	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Materiële vaste activa	1		<u>38.505</u>		<u>20.795</u>
			38.505		20.795
Vorderingen en overlopende activa	2	6.327.252		2.485.914	
Effecten	3	9.065.166		9.622.650	
Liquide middelen	4	<u>906.599</u>		<u>2.565.053</u>	
			16.299.016		14.673.616
Totaal activa			<u><u>16.337.521</u></u>		<u><u>14.694.411</u></u>
PASSIVA					
Reserves en fondsen					
<i>Reserves</i>					
Continuïteitsreserve	5	4.087.945		4.087.945	
Bestemmingsreserves	6	869.861		736.038	
Overige reserves	7	<u>10.694.248</u>		<u>9.380.554</u>	
			15.652.054		14.204.538
<i>Fondsen</i>					
Bestemmingsfonds erfenissen en legaten	8		150.833		164.831
Kortlopende schulden	9		<u>534.634</u>		<u>325.042</u>
Totaal passiva			<u><u>16.337.521</u></u>		<u><u>14.694.411</u></u>

GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

		Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
		€	€	€
BATEN:				
Baten van particulieren	10	6.170.665	3.126.909	4.315.376
Baten van subsidies van overheden	11	59.901	125.000	132.517
Baten van andere organisaties zonder winststreven	12	20.000	25.000	75.000
Som van de geworven baten		<u>6.250.566</u>	<u>3.276.909</u>	<u>4.522.893</u>
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	13	26.379	95.468	44.151
Overige baten	14	32.697	46.200	46.089
Som van de baten		<u>6.309.642</u>	<u>3.418.577</u>	<u>4.613.132</u>
LASTEN:				
Besteed aan doelstellingen				
Verenigen	15	765.787	720.423	597.863
Humanistische levensbeschouwing	16	1.250.491	1.636.676	1.092.506
Activiteiten	17	842.352	1.039.758	856.891
Wervingskosten	18	539.208	272.066	381.644
Kosten beheer en administratie	19	243.131	421.221	207.266
Som van de lasten		<u>3.640.970</u>	<u>4.090.143</u>	<u>3.136.171</u>
Saldo vóór financiële baten en lasten		2.668.673	-671.566	1.476.962
Saldo financiële baten en lasten	20	-1.235.154	15.450	440.232
Saldo van baten en lasten		<u>1.433.518</u>	<u>-656.116</u>	<u>1.917.195</u>
Bestemming saldo van baten en lasten:				
Toevoeging / onttrekkingen:				
bestemmingsreserve activiteiten		26.783		47.746
bestemmingsreserve afd. Den Haag		-21.529		-1.404
bestemmingsreserve St. Socrates		5.008		6.094
bestemmingsreserve corporate campagne		125.281		0
bestemmingsfonds erfenissen en legaten		-13.998		-220.301
overige reserves		1.311.974		2.085.059
		<u>1.433.518</u>		<u>1.917.195</u>

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

	2022	2021
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Saldo van baten en lasten	1.433.518	1.917.195
Aanpassing voor:		
Afschrijving	18.183	18.883
Rentelasten	24.540	27.738
Dividendbaten	-56.739	-52.315
Verandering in werkkapitaal:		
Mutatie vorderingen	-3.841.338	-558.374
Mutatie nog te ontvangen interest obligaties	-1.874	-3.908
Mutatie kortlopende schulden	209.592	-25.218
Waardeveranderingen effecten ongerealiseerd	1.234.388	-395.685
	<u>-2.399.232</u>	<u>-983.185</u>
TOTAAL KASSTROOM UIT PRIMAIRE ACTIVITEITEN	-979.729	928.317
Ontvangen interest	-457	2.212
Betaalde interest	-22.210	-26.042
Mutatie door nieuwe of opgeheven afdelingen	0	0
	<u>-22.666</u>	<u>-23.830</u>
TOTAAL KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN	-1.002.395	904.487
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investerings in materiële vaste activa	-35.893	-1.736
TOTAAL KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	-35.893	-1.736
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Aankopen effecten	-2.796.991	-1.883.339
Verkopen effecten	2.120.087	1.230.309
Ontvangen dividend	56.739	52.315
TOTAAL KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN	-620.165	-600.716
NETTO-KASSTROOM	-1.658.454	302.036
HET VERLOOP VAN DE LIQUIDE MIDDELEN IS ALS VOLGT:		
Stand per 1 januari	2.565.053	2.263.017
Stand per 31 december	906.599	2.565.053
Mutatie liquide middelen	<u>-1.658.454</u>	<u>302.036</u>

Een kasstroomoverzicht is een overzicht van de geldmiddelen die in de verslagperiode beschikbaar zijn gekomen en van het gebruik dat van deze geldmiddelen is gemaakt. Tot de geldmiddelen worden gerekend de kasmiddelen, tegoeden op bankrekeningen en direct opeisbare deposito's.

Algemeen

De jaarrekening omvat de geconsolideerde (samengevoegde) financiële gegevens van de verslaggevende eenheid Humanistisch Verbond. De verslaggevende eenheid bestaat uit Vereniging Humanistisch Verbond, de afdelingen van het Humanistisch Verbond, Stichting Steunfonds Humanisme, Stichting Socrates en Stichting Huisvesting Humanistisch Verbond Rotterdam. De statutaire vestigingsplaats van de vereniging is Utrecht. De vereniging houdt kantoor op Ambonplein 73, te Amsterdam. De jaarrekening is opgesteld conform de voorschriften van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende Organisaties; daarnaast worden RJ 640 Organisaties-zonderwinststreven en de andere hoofdstukken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving toegepast. De Richtlijn 650 beoogt inzicht te verschaffen in de verwerving van fondsen en de daadwerkelijke besteding aan het doel waarvoor de fondsen zijn geworven. Daarnaast past de verslaggevende eenheid de regelingen 'Beloning directeuren' en 'Financieel beheer goede doelen' van Goede Doelen Nederland (GDN, voorheen Vereniging Fondsenwervende Instellingen - VFI) toe. Per 23 december 2022 is Vereniging Humanistisch Verbond gefuseerd met Stichting Steunfonds Humanisme, nadat deze laatste was omgezet in een vereniging. De fusie is verwerkt volgens de 'pooling of interests'-methode. Aangezien Stichting Steunfonds Humanisme al werd verwerkt in de consolidatie voor 2021 wijzigen hierdoor de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten niet. In de enkelvoudige jaarrekening van Vereniging Humanistisch Verbond zijn de activa en passiva en de baten en lasten in de vergelijkende cijfers per 31 december 2021 c.q. over 2021 niet gewijzigd, aangezien deze pas na fusiedatum in de administratie van Vereniging Humanistisch Verbond worden verwerkt (juridische benadering). Eveneens is het resultaat van Stichting Steunfonds over de periode 1 januari tot en met 23 december 2022 niet tot het resultaat van Vereniging Humanistisch Verbond gerekend. In de enkelvoudige staat van baten en lasten van Vereniging Humanistisch Verbond zijn de baten en lasten van de gefuseerde Vereniging Steunfonds Humanisme niet opgenomen, om praktische redenen, aangezien de periode waarvoor deze baten en lasten zouden moeten worden opgenomen zeer kort is en omdat dit geen materiële invloed heeft op het resultaat.

Het Humanistisch Verbond is een levensbeschouwelijke vereniging die zich ten doel stelt:

1. allen te verenigen die instemmen met het humanistisch beginsel; dat wil zeggen met menselijke vermogens het leven en de wereld trachten te begrijpen, waarbij wezenlijk voor de mens wordt geacht zijn vermogen tot onderscheidend oordelen waarvoor niets of niemand buiten hem verantwoordelijk kan worden gesteld. Daarbij is ook het nemen van verantwoordelijkheid voor zijn/haar omgeving van essentieel belang. Centrale waarden zijn zelfbeschikking, vrijheid, gelijkwaardigheid en verdraagzaamheid;
2. een centrum te zijn voor verdieping, verspreiding en verdediging van de humanistische levensbeschouwing;
3. activiteiten te ontwikkelen of deel te nemen aan activiteiten van anderen die bijdragen aan het ontstaan van een samenleving van mensen die zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid voor zichzelf, hun medemens, de natuur en de samenleving.

Het Humanistisch Verbond heeft met meerdere organisaties op humanistische grondslag een relatie. In de meeste gevallen is er sprake van een relatie op 'afstand'. Dergelijke organisaties, veelal stichtingen, zoals Stichting Huisvesting Humanistisch Verbond Groningen, Stichting Humanistische Uitvaartbegeleiding, de Humanistische Omroep, Stichting Humanistisch Vormingsonderwijs, Stichting HVO Primair, de Universiteit voor Humanistiek, Stichting Socrates, het Humanistisch Historisch Centrum, zijn weliswaar op humanistische grondslag georganiseerd, maar functioneren volledig zelfstandig en hebben eigen, specifieke doelstellingen die los staan van het Humanistisch Verbond. Het Verbond is in het verleden vaak betrokken geweest als (mede-) oprichter van deze stichtingen en heeft meestal het benoemingsrecht van leden van het bestuur.

Met enkele andere organisaties/stichtingen is de relatie intensiever. Niet alleen is sprake van benoeming van de bestuurders door het Verbond (of één van de afdelingen), maar het doel van deze stichtingen is eigenlijk alleen het (financieel) ondersteunen van het werk van het Humanistisch Verbond (soms specifiek in één van de afdelingen) en beheren van het daartoe in de stichting bijeengebracht vermogen. In de statuten van deze stichtingen is bepaald dat in geval van liquidatie het vermogen aan het Humanistisch Verbond (en/of één van de afdelingen) toevallt.

Stichting Steunfonds Humanisme, Stichting Huisvesting Humanistisch Verbond Rotterdam, Stichting Socrates en de afdelingen van het Humanistisch Verbond worden vanwege deze sterke verbondenheid met het Humanistisch Verbond opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2022.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in de toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- Nog te ontvangen legaten, erfstellingen, notariële schenkingen
- Baten uit nalatenschappen

Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Voor zover niet anders is vermeld wordt een actief in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de staat van baten en lasten opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de organisatie. Alle financiële informatie wordt in hele euro's opgenomen.

Financiële instrumenten

De financiële instrumenten omvatten effecten, overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten worden bij een eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, worden direct toerekenbare transactiekosten direct verwerkt in de staat van baten en lasten. De organisatie maakt geen gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten). Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Vorderingen

Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderv verliezen.

Aandelen en andere niet-vastrentende waardepapieren

Aandelen en converteerbare obligaties worden gewaardeerd tegen reële waarde. Aandelen met beursnotering worden gewaardeerd tegen beurskoers per balansdatum.

Zowel ongerealiseerde als gerealiseerde winsten en verliezen ten gevolge van verkopen en waardeveranderingen van aandelen worden in de resultatenrekening verantwoord. Transactiekosten worden rechtstreeks in de resultatenrekening verwerkt.

Obligaties en andere vastrentende waardepapieren

Obligaties worden gewaardeerd tegen reële waarde aan de hand van de beurskoers per balansdatum.

Zowel ongerealiseerde als gerealiseerde winsten en verliezen ten gevolge van verkopen en waardeveranderingen van obligaties worden in de resultatenrekening verantwoord.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode. De effectieve rente wordt direct verwerkt in de staat van baten en lasten.

Materiële vaste activa:

De inventaris, computerapparatuur en overige installaties worden gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- inventaris 20%
- computerapparatuur en -programmatuur 20%
- overige installaties 20%

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

De vereniging bepaalt het af te schrijven bedrag zonder rekening te houden met een restwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Vorderingen en effecten

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de continuïteitsreserve, de bestemmingsreserves, de bestemmingsfondsen en de overige reserves gepresenteerd.

Bestemmingsreserves betreffen middelen die zijn verkregen met een door het bestuur aangegeven specifieke bestemming. Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen, een inschatting van het totaal van de uitgaven en een inschatting in welk jaar de uitgaven zullen worden gedaan. Op de bestemmingsreserves berust geen verplichting. De beperkte bestedingsmogelijkheid is aangegeven door het bestuur.

Indien een beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is vastgesteld, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsfonds.

Een continuïteitsreserve wordt gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de fondsenwervende instelling ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De continuïteitsreserve is gebaseerd op basis van een analyse van specifieke risico's en de betreffende periode waarop de reserve betrekking heeft.

Met name de inkomsten uit nalatenschappen zijn onzeker: wanneer nalatenschappen vrijkomen en wat de omvang ervan zal zijn, is volstrekt onvoorspelbaar. Ook is sprake van toenemende concurrentie bij werven van nalatenschappen. Tevens hebben de beleggingsopbrengsten een onzeker karakter en is er een risico op daling van de contributies en giften door imagoschade.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Baten

De contributies en giften worden verantwoord voor het door de instelling ontvangen bedrag zonder dat de door de eigen organisatie gemaakte kosten in mindering zijn gebracht. Dit geldt ook voor baten van andere organisaties zonder winststreven. Bijdragen van leden worden verantwoord in het jaar waar zij betrekking op hebben. De giften en schenkingen worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen.

Nalatenschappen worden als baten verantwoord in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar van ontvangst als baten uit nalatenschappen verantwoord in geval eerder geen betrouwbare schatting mogelijk was. Bij de waardering van de nalatenschappen moet rekening gehouden worden met eventuele rechten van vruchtgebruik. Zoals opgenomen in RJ650 dient met ingang van 1 januari 2017 tevens het vruchtgebruik geactiveerd te worden voor zover wordt voldaan aan de activeringscriteria. Tot en met 2016 werden nalatenschappen met vruchtgebruik tot afloop van het vruchtgebruik op nihil gewaardeerd en derhalve niet geactiveerd.

Rentebaten, beleggingsopbrengsten en de kosten van beleggingen, zoals bankkosten en kosten van beheer door derden en de eigen organisatie worden afzonderlijk in de staat van baten en lasten verantwoord onder 'saldo financiële baten en lasten'.

Huuropbrengsten worden lineair in de staat van baten en lasten opgenomen op basis van de duur van de huurovereenkomst. Vergoedingen ter stimulering van het sluiten van huurovereenkomsten worden als integraal deel van de totale huuropbrengsten verwerkt.

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten. Zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de organisatie zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden wordt de subsidie als bate verantwoord. Subsidies ter compensatie van door de organisatie gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt.

Personeel

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Indien de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vereniging.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

De vereniging heeft voor haar werknemers een pensioenregeling welke is ondergebracht bij een pensioenfonds. Er is sprake van een middelloonregeling. De vereniging heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende premies in geval van een tekort bij het Pensioenfonds anders dan de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar. De premies zijn als lasten opgenomen in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Leasing/Huur

De verslaggevende eenheid kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst.

Operationele leases (huur)

Als de verslaggevende eenheid optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de marktprijs.

Vennootschapsbelasting

Zowel het Humanistisch Verbond als het Steunfonds voor Humanisme nemen niet deel aan economisch verkeer en worden niet als onderneming aangemerkt. Als gevolg daarvan zijn de entiteiten niet vennootschapsbelastingplichtig.

Kostentoe rekening

Kosten worden toegerekend aan de doelstelling, werving baten en beheer en administratie op basis van de volgende maatstaven:

- * Direct toerekenbare activiteitskosten worden direct toegerekend
- * De indirect niet direct toerekenbare kosten (zoals personeelskosten, huisvestingskosten, organisatiekosten en afschrijvingskosten) worden verdeeld op basis van een procentuele verdeling die tot stand komt aan de hand van een urenregistratiesysteem op persoonsniveau wat gehanteerd wordt binnen de organisatie.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	Computers	Overige Inventaris	Totaal 2022	Totaal 2021
	€	€	€	€
<i>1 januari</i>				
Aanschaffingswaarden	84.954	142.674	227.628	225.892
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	76.473	130.360	206.833	187.950
Boekwaarden 1 januari	<u>8.481</u>	<u>12.314</u>	<u>20.795</u>	<u>37.942</u>
Mutaties				
Investerings	35.893	0	35.893	1.736
Afschrijvingen	10.928	7.255	18.183	18.883
Totaal mutaties	<u>24.965</u>	<u>-7.255</u>	<u>17.710</u>	<u>-17.147</u>
<i>31 december</i>				
Aanschaffingswaarden	120.847	142.674	263.521	227.628
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	87.401	137.615	225.016	206.833
Boekwaarden 31 december	<u><u>33.446</u></u>	<u><u>5.059</u></u>	<u><u>38.505</u></u>	<u><u>20.795</u></u>

Alle activa zijn primair benodigd voor de bedrijfsvoering.

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
2. Vorderingen en overlopende activa		
Debiteuren	14.259	975
Interest obligaties	20.818	22.692
Nog te ontvangen legaten,erfstellingen,notariële schenkingen	6.035.730	2.325.575
Nog te ontvangen subsidies	0	28.734
Overige vorderingen en overlopende activa	256.445	107.938
	<u>6.327.252</u>	<u>2.485.914</u>

De nog te ontvangen legaten, erfstellingen en notariële schenkingen bestaan uit een groot aantal afzonderlijke ingeschatte posten. De voorziening voor eventuele oninbaarheid bedraagt evenals in 2021 nihil. Een deel van de nog te ontvangen nalatenschappen kan mogelijk een doorlooptijd hebben van 1 à 2 jaar.

Onder de overige vorderingen is een bedrag opgenomen van € 243.805 inzake voorgesloten bedragen met betrekking tot afhandeling van nalatenschappen.

	31-12-2022	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2021
	€	%	€	%
3. Effecten				
Obligaties	4.929.625	54%	5.250.093	55%
Aandelen	3.208.975	35%	3.374.414	35%
Alternatieve beleggingen	926.566	10%	998.143	10%
	<u>9.065.166</u>	<u>100%</u>	<u>9.622.650</u>	<u>100%</u>

De genoemde percentages zijn gebaseerd op een portefeuilleweging exclusief bij de vermogensbeheerder beschikbaar gestelde liquiditeiten. De effecten zijn beursgenoteerd.

	Obligaties	Aandelen	Alternatieve beleggingen	Totaal 31-12-2022	Totaal 31-12-2021
Stand per 1 januari	5.250.093	3.374.414	998.143	9.622.650	8.573.935
Aankopen	1.810.795	986.196	0	2.796.991	2.668.263
Verkopen	1.432.228	578.277	109.582	2.120.087	937.640
Koersresultaat ongerealiseerd	-699.035	-573.358	38.005	-1.234.388	395.685
Stand per 31 december	<u>4.929.625</u>	<u>3.208.975</u>	<u>926.566</u>	<u>9.065.166</u>	<u>10.700.243</u>

De effecten worden aangehouden als belegging ten behoeve van de bedrijfsvoering.

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
4. Liquide middelen		
ING-Bank	273.775	139.590
Rabobank	73.913	1.533.420
ABN Amro/Triodos	133.072	285.729
Triodos	224.190	394.712
SNS	17.194	17.205
Liquide middelen Afdelingen	184.456	194.397
	<u>906.599</u>	<u>2.565.053</u>

Per 31 december 2022 zijn alle liquide middelen direct opvraagbaar m.u.v. een bankgarantie van € 21.572, die is afgegeven als huurgarantie aan Stadsherstel.

PASSIVA**Reserves**

	Totaal 31-12-2022	Totaal 31-12-2021
	€	€
5. Continuïteitsreserve		
Stand per 1 januari	4.087.945	4.087.945
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Stand per 31 december	<u>4.087.945</u>	<u>4.087.945</u>

Deze reserve is gevormd ter dekking van risico's om zeker te stellen dat ook in de toekomst alle verplichtingen nagekomen kunnen worden. De continuïteitsreserve is bepaald op basis van een risicoanalyse, waarin de volgende veronderstellingen zijn gebruikt:

Met name de inkomsten uit nalatenschappen zijn onzeker: wanneer nalatenschappen vrijkomen en wat de omvang ervan zal zijn, is volstrekt onvoorspelbaar. Ook is sprake van toenemende concurrentie bij werven van nalatenschappen. Tevens hebben de beleggingsopbrengsten een onzeker karakter en is er een risico op daling van de contributies en giften door imagoschade.

De reserve mag maximaal 1,5 keer de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie voor een bedrag van € 5.461.455 bedragen.

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
6. Bestemmingsreserves zijn:		
Stand per 1 januari	736.038	683.602
Mutatie door nieuwe of opgeheven afdelingen	-1.720	
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	202.514	97.259
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-66.971	-44.823
Stand per 31 december	<u>869.861</u>	<u>736.038</u>

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Bestemmingsreserves zijn:		
<i>Activiteiten (voorheen Dienstverlening afdelingen)</i>		
Stand per 1 januari	208.070	160.324
Mutatie door nieuwe of opgeheven afdelingen	-1.720	
Toevoeging via: afdelingsvermogen uit overige reserves	37.460	60.994
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	36.302	32.669
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-46.979	-45.917
Stand per 31 december	<u>233.133</u>	<u>208.070</u>

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
<i>Afdeling Den Haag e.o. (voorheen</i>		
<i>St. Vrienden van Humanistisch Verbond afd. Haaglanden)</i>		
Stand per 1 januari	356.048	357.452
Bij: rentetoe rekening	3.471	3.596
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-25.000	-5.000
Stand per 31 december	<u>334.519</u>	<u>356.048</u>
<i>Stichting Socrates</i>		
Stand per 1 januari	171.920	165.826
Toevoeging door inbreng St. Socrates	0	0
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	5.008	6.094
Stand per 31 december	<u>176.928</u>	<u>171.920</u>
<i>Corporate Campagne</i>		
Stand per 1 januari	0	0
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	125.281	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Stand per 31 december	<u>125.281</u>	<u>0</u>
Totaal bestemmingsreserves	<u><u>869.861</u></u>	<u><u>736.038</u></u>

De bestemmingsreserves betreffen door het bestuur geormerkte gelden voor specifieke doeleinden. Het zijn geen verplichtingen aan derden.

Activiteiten (voorheen Dienstverlening afdelingen): Deze bestemmingsreserve is ontstaan uit de ontvangen gelden van opgeheven afdelingen. Het Activiteitenfonds is bestemd voor afdelingen waarbij de voorgenomen activiteiten niet of onvoldoende te financieren zijn vanuit de afdelingsbegroting, dan wel voor werkgroepen (voorheen de Stimuleringsregeling Activiteiten). De gelden die vanuit de afdelingen (als gevolg van een te hoog eigen vermogen) naar het landelijk bureau zijn overgemaakt zijn gedoteerd aan deze reserve. Daarnaast wordt jaarlijks 3% van de contributieinkomsten van het voorgaande jaar gedoteerd aan deze reserve.

Afdeling Den Haag e.o. (voorheen St. Vrienden van Humanistisch Verbond afd. Haaglanden): De stichting Vrienden van Humanistisch Verbond afd. Haaglanden is opgeheven. Conform de statuten van de stichting is het vermogen overgedragen aan de afdeling Den Haag e.o., t.b.v. activiteiten die de doelstelling van het HV ondersteunen en uitdragen en plaatsvinden in de regio Den Haag. Er wordt jaarlijks eenzelfde percentage rente gedoteerd als het percentage wat de afdelingen ontvangen op hun spaartegoed bij het Steunfonds.

Stichting Socrates: Stichting Socrates is een groepsmaatschappij en dient in de consolidatie te worden opgenomen.

Corporate Campagne: Deze bestemmingsreserve is bestemd voor de campagne in 2023. In eerste instantie was deze campagne gepland voor 2022.

	Totaal 31-12-2022	Totaal 31-12-2021
	€	€
7. Overige reserves		
Stand per 1 januari	9.380.554	7.295.495
Mutatie door nieuwe of opgeheven afdelingen	1.720	0
Af: afdelingsvermogen naar bestemmingsreserve activiteiten	-37.460	-60.994
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	1.349.434	2.146.054
Stand per 31 december	<u><u>10.694.248</u></u>	<u><u>9.380.554</u></u>

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
8. Bestemmingsfonds erfenissen en legaten		
Stand per 1 januari	164.831	385.132
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	<u>-13.998</u>	<u>-220.301</u>
Stand per 31 december	<u>150.833</u>	<u>164.831</u>

Het bestemmingsfonds erfenissen en legaten betreft de door derden geormerkte gelden. De doelstelling van de geschonken gelden is vastgelegd in de vorm van een testament/schenking. Het betreffen bestemming regio Drente (omvang € 34.033), Fryslan (omvang € 8.336) en Humanisme Fonds Amsterdam (HFA) (omvang € 108.464). In 2022 is er ten behoeve van HFA per saldo € 13.998 onttrokken aan het bestemmingsfonds.

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
9. Kortlopende schulden		
Vooruit ontvangen contributies	53.981	26.707
Te betalen salariskosten	195.596	57.666
Te betalen loonheffing en sociale premies	93.172	73.726
Te betalen pensioenpremie	24.653	0
Crediteuren	53.821	49.529
Nog te betalen accountantskosten	31.279	28.436
Nog te besteden subsidies	27.923	19.116
Nog te betalen diverse kosten	<u>54.210</u>	<u>69.862</u>
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	<u><u>534.634</u></u>	<u><u>325.042</u></u>

Onder de schulden is een bedrag van € 453.650 (2021: € 256.397) begrepen dat kan worden aangemerkt als overlopende passiva.

De vooruitontvangen contributies en donaties zijn incidentele stortingen van leden voor het volgende jaar. De te betalen loonheffing betreft de aangifte over de maand december.

Financiële instrumenten

Algemeen

De vereniging maakt gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de organisatie blootstelt aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft de vereniging een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de vereniging te beperken.

De vereniging zet geen afgeleide financiële instrumenten in om risico's te beheersen.

Financiële risico's (krediet-, liquiditeit-, koers- en renterisico's) zijn vastgelegd in de periodieke managementrapportage en worden per kwartaal geanalyseerd. De bewaking van de financiële positie en het bijstellen op basis van de financiële risico's vindt tevens per kwartaal plaats.

Reële waarde

De reële waarde van de in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde ervan.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Activa

Per 1 april 2022 is voor een periode van twee jaar en negen maanden tot en met 31 december 2024 een huurovereenkomst afgesloten met de onderhuurder. Het recht is € 15.889 voor 2023, voor de termijn vervallend binnen 1-5 jaar is deze € 15.889 en voor de periode daarna nihil.

Verplichtingen

Met betrekking tot het huren van onroerend goed is een huurverplichting aangegaan op 1 april 2017 voor een periode van 5 jaar tot en met 31 maart 2022. Deze is inmiddels met 5 jaar verlengd. De verplichting is € 105.131 voor 2023, voor de termijn vervallend binnen 1-5 jaar bedraagt deze € 341.675 en voor de periode daarna nihil.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	Realisatie 2022 €	Begroting 2022 €	Realisatie 2021 €
BATEN:			
10. Baten van particulieren			
Nalatenschappen	4.863.819	1.750.000	3.025.362
Notariële schenkingen	60	250	1.560
Overige giften	12.338	15.000	17.167
Contributies	1.092.636	1.158.839	1.109.088
Actieopbrengsten	66	50.000	0
Overige bijdragen	196.157	150.000	159.341
Giften en schenkingen afdelingen	0	0	0
Overige baten afdelingen	4.567	2.820	2.008
Bijdragen ontvangen door Afdelingen	1.022	0	850
	<u>6.170.665</u>	<u>3.126.909</u>	<u>4.315.376</u>
11. Baten van subsidies van overheden			
Subsidie Ministerie van Justitie en Veiligheid (2022)	24.298	125.000	24.611
Subsidie Ministerie van SZW Geloofsverlaters (2020-2022)	19.660	0	82.962
Subsidie gemeente Amsterdam Nieuwe Vrijdenkers (2021-202)	15.943	0	24.944
	<u>59.901</u>	<u>125.000</u>	<u>132.517</u>
12. Baten van andere organisaties zonder winststreven			
	<u>20.000</u>	<u>25.000</u>	<u>75.000</u>
13. Baten als tegenprestatie voor levering van producten en diensten			
Deelnemersbijdragen	1.333	58.000	32.191
Opbrengst Activiteiten afdelingen	25.046	37.468	11.960
	<u>26.379</u>	<u>95.468</u>	<u>44.151</u>
14. Overige baten			
Huuropbrengsten	32.697	46.200	46.089
	<u>32.697</u>	<u>46.200</u>	<u>46.089</u>
Som van de baten	<u>6.309.642</u>	<u>3.418.577</u>	<u>4.613.132</u>

De **nalatenschappen** zijn zeer moeilijk te vergelijken met de begroting en het vorig jaar. Ultimo boekjaar worden de nalatenschappen zo betrouwbaar mogelijk vastgesteld en wordt een balanspost opgenomen voor nog te ontvangen gelden uit nalatenschappen die betrekking hebben op het boekjaar. In 2022 is geen sprake van nalatenschappen belast met vruchtgebruik.

De **contributies** zijn hoger dan begroot. Opnieuw heeft het Humanistisch Verbond een groei doorgemaakt in het aantal leden. Het netto aantal leden is gestegen van 17.295 eind 2021 naar 19.203 eind 2022. De gemiddelde contributie per lid is € 59,87 (begroot € 60,99).

De **subsidies van overheden** bestaan uit de drie bovenstaande subsidies. De subsidie van SZW heeft een looptijd van november 2020 t/m maart 2022. De kosten voor het project worden periodiek voor 80% gedeclareerd en aan het einde van het project volgt de slotfactuur. Alle declaraties zijn tijdig ingediend en de bedragen zijn inmiddels ontvangen. De subsidie voor vrijwilligerswerk beslaat alleen 2022. De subsidie van gemeente Amsterdam heeft een looptijd van januari 2021 t/m april 2022. Het volledige bedrag € 44.060 is reeds ontvangen. De hier verantwoorde baten zijn gelijk aan de gemaakte kosten in 2022.

De **baten van andere organisaties zonder winststreven** bestaat uit een gift van het Charity Fund van € 20.000.

De **deelnemersbijdragen** zijn lager dan begroot en hoger dan in 2021. Dit wordt verklaard doordat er minder cursussen en bijeenkomsten hebben plaatsgevonden.

De **huuropbrengsten** betreft de onderverhuur aan Human. Van deze locatie is HV de hoofdhuurder.

	Realisatie 2022 €	Begroting 2022 €	Realisatie 2021 €
LASTEN:			
Besteed aan doelstellingen			
15. Verenigen			
Vereniging	146.123	98.500	59.828
Humanistische dienstverleners	59.701	50.000	25.099
Producten en Diensten	118.568	25.000	136.654
	<u>324.392</u>	<u>173.500</u>	<u>221.581</u>
Personele kosten	342.841	412.529	290.615
Huisvestingskosten	23.756	26.980	23.064
Kantoor- en algemene kosten	71.405	103.440	59.079
Afschrijving	3.394	3.973	3.524
	<u>765.787</u>	<u>720.423</u>	<u>597.863</u>
16. Humanistische levensbeschouwing			
Actueel humanisme	176.872	371.000	201.189
Marketing en Werving	25.108	0	40
HV uitingen (voorlichtingskosten)	328.076	373.000	277.054
Stichting Socrates	0	0	64
	<u>530.056</u>	<u>744.000</u>	<u>478.347</u>
Personele kosten	559.577	673.322	474.336
Huisvestingskosten	38.775	44.037	37.644
Kantoor- en algemene kosten	116.545	168.833	96.427
Afschrijving	5.539	6.485	5.752
	<u>1.250.491</u>	<u>1.636.676</u>	<u>1.092.506</u>
17. Activiteiten			
Humanistische Alliantie	0	11.000	10.994
Humanistisch Historisch Centrum	0	0	0
EHP (European Humanist Professionals)	0	0	0
International Humanist and Ethical Union (IHEU)	21.391	15.000	14.800
European Humanist Federation (EHF)	1.911	2.000	1.000
Prinsjesdag	4.100	5.000	0
Summerschool	403	0	-1.036
Activiteiten/Projecten afdelingen	164.438	158.565	93.556
Activiteiten t.l.v. erfenis Steunfonds tbv afd.Amsterdam	13.998	60.000	195.301
	<u>206.240</u>	<u>251.565</u>	<u>314.615</u>
Personele kosten	494.081	594.513	418.817
Huisvestingskosten	34.236	38.882	33.238
Kantoor- en algemene kosten	102.904	149.071	85.142
Afschrijving	4.890	5.726	5.079
	<u>842.352</u>	<u>1.039.758</u>	<u>856.891</u>

Bestedingspercentage

Onderstaand is de verhouding van de totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie met de totale baten procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Totaal bestedingen	2.858.631	3.396.857	2.547.261
Totaal baten	6.309.642	3.418.577	4.613.132
Bestedingspercentage	45,31%	99,36%	55,22%

Het gerealiseerde percentage is lager dan de begroting omdat de baten aanzienlijk hoger zijn uitgevallen dan begroot voornamelijk door hoge opbrengsten uit nalatenschappen.

Onderstaand is de verhouding van de totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie met de totale lasten procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Totaal bestedingen	2.858.631	3.396.857	2.547.261
Totaal lasten	3.640.970	4.090.143	3.136.171
Bestedingspercentage	78,51%	83,05%	81,22%

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
18. Wervingskosten			
Directe activiteitskosten	215.190	168.000	105.424
Personeelskosten	251.671	78.495	213.334
Huisvestingskosten	17.439	5.134	16.930
Kantoor- en algemene kosten	52.417	19.682	43.369
Afschrijving	2.491	756	2.587
	<u>539.208</u>	<u>272.066</u>	<u>381.644</u>

Kostenpercentage wervingskosten

Onderstaand is de verhouding van de wervingskosten in relatie met de som van de geworven baten procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Som van de geworven baten	6.250.566	3.276.909	4.522.893
Wervingskosten	539.208	272.066	381.644
Kostenpercentage werving	8,63%	8,30%	8,44%

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
19. Kosten beheer en administratie			
Personeelskosten	188.845	317.716	160.078
Huisvestingskosten	13.086	20.779	12.704
Kantoor- en algemene kosten	39.332	79.666	32.542
Afschrijving	1.869	3.060	1.941
	<u>243.131</u>	<u>421.221</u>	<u>207.266</u>

Kostenpercentage beheer en administratie

Onderstaand is de verhouding van de totale lasten in relatie met de kosten van beheer en administratie procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Totale lasten	3.640.970	4.090.143	3.136.171
Kosten beheer en administratie	243.131	421.221	207.266
Kostenpercentage beheer en administratie	6,68%	10,30%	6,61%

20. Financiële baten en lasten

Obligatierente	42.763	38.000	55.806
Dividend	56.739	43.000	52.315
Rente obligaties ongerealiseerd	-1.874	0	-3.908
Gerealiseerd winst/verlies bij verkoop effecten	-34.401	0	14.449
Waardeveranderingen effecten ongerealiseerd	-1.234.388	0	395.685
Inkomsten uit alternatieve beleggingen	5.331	0	944
Interest baten	-2.331	0	-1.696
Rente rekeningen courant	0	-4.100	1
Rente en bankkosten	-22.209	-21.450	-26.043
Beheerskosten vermogen	-44.783	-40.000	-47.319
	<u>-1.235.154</u>	<u>15.450</u>	<u>440.232</u>

De verdelingspercentages op basis waarvan de niet direct toewijsbare kosten zoals personeelskosten, huisvestingskosten, kantoor- en algemene kosten en afschrijvingskosten die worden toebedeeld naar kosten beheer en administratie zijn tot stand gekomen aan de hand van de urenregistratie per persoon over 2016, waarbij een aanpassing gemaakt o.b.v. de situatie in 2022.

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Verenigen	18,66%	19,91%	18,66%
Humanistische levensbeschouwing	30,46%	32,50%	30,46%
Acitiviteiten	26,90%	28,70%	26,90%
Wervingskosten	13,70%	9,36%	13,70%
Kosten beheer en administratie	10,28%	9,53%	10,28%
	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>

Toelichting geconsolideerde lastenverdeling (model C)

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

	Besteed aan doelstellingen			Werving s-kosten	Kosten beheer en admini- stratie	Totaal 2022	Begroot 2022	Totaal 2021
	Verenigen	Humanistis che levensbesc houwing	Activiteiten					
Directe activiteitskosten	324.392	530.056	206.240	215.190	0	1.275.878	1.337.065	1.119.967
Personeelskosten	342.841	559.577	494.081	251.671	188.845	1.837.016	2.076.575	1.538.381
Huisvestingskosten	23.756	38.775	34.236	17.439	13.086	127.292	135.812	123.580
Kantoor- en algemene kosten	71.405	116.545	102.904	52.417	39.332	382.601	520.692	316.560
Afschrijving	3.394	5.539	4.890	2.491	1.869	18.183	20.000	18.883
Totaal	<u>765.787</u>	<u>1.250.491</u>	<u>842.352</u>	<u>539.208</u>	<u>243.131</u>	<u>3.640.970</u>	<u>4.090.144</u>	<u>3.117.370</u>

Toelichting op geconsolideerde lastenverdeling (model C)

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Directe activiteitskosten			
Activiteitskosten voor doelstellingen:			
Verenigen	324.392	173.500	221.581
Humanistische levensbeschouwing	530.056	744.000	478.347
Activiteiten	206.240	251.565	314.615
	<u>1.060.688</u>	<u>1.169.065</u>	<u>1.014.543</u>
Activiteitskosten voor Werving:			
Resultaatgebied Marketing en Werving			
Werving leden	199.788	98.000	93.219
Werving nalatenschappen	0	15.000	0
Werving donateurs	76	25.000	239
Merchandising	15.326	30.000	11.966
	<u>215.190</u>	<u>168.000</u>	<u>105.424</u>
Totaal directe activiteitskosten	<u>1.275.878</u>	<u>1.337.065</u>	<u>1.119.967</u>

De wervingsactiviteiten zijn lager dan begroot doordat er minder wervingsactiviteiten zijn uitgevoerd dan was voorzien.

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Personeelskosten			
Salarissen	1.292.185	1.445.800	1.033.279
Sociale lasten	195.350	216.900	160.689
Pensioenpremies	114.416	151.800	99.701
Uitzendkrachten/ inhuur derden	166.255	200.000	176.022
Onkosten vergoedingen bijzonder hoogleraren	20.563	29.000	18.800
Opleidingskosten	4.037	36.250	23.406
Overige personeelskosten	71.507	70.625	98.063
	<u>1.864.313</u>	<u>2.150.375</u>	<u>1.609.960</u>
Af - ontvangen ziekengeld	0	0	0
- doorberekende salarissen	27.297	44.800	52.779
Totaal personeelskosten	<u>1.837.016</u>	<u>2.105.575</u>	<u>1.557.181</u>

Gedurende het boekjaar 2022 heeft het gemiddelde aantal werknemers in fte's 18,1 bedragen (2021: 16,3).

Bezoldiging directie:	2022	2021	2021	2021
Naam	Bodegraven	C.Compas	M. van den Hombergh	Bodegraven
Functie	Directeur	Directeur	directeur	Directeur
Dienstverband	onbepaald	onbepaald	contract	bepaald
Aard (looptijd) uren	36	36	36	36
parttime percentage	100	100	100	100
periode	1/1-31/12	1/1-31/3	1/2-31/8	1/6-31/12
Bezoldiging				
Jaarinkomen:				
Brutosalaris	92.630	22.056	108.356	39.478
Vakantiegeld	7.273	2.026		3.149
Eindejaarsuitkering	8.149	2.270		3.529
Gratificatie	0	0		0
Bezoldiging	<u>108.052</u>	<u>26.353</u>	<u>108.356</u>	<u>46.156</u>
SV lasten werkgeversdeel	12.039	2.625		7.609
Belaste vergoedingen/bijtellings	0	0		
Pensioenlasten werkgeversdeel	12.401	2.928		5.217
Pensioencompensatie	0	0		
Overige beloningen op termijn	0	0		
Uitkeringen beëindiging dienstverband	0	0		
Totaal overige lasten en vergoedingen	<u>24.439</u>	<u>5.553</u>	<u>0</u>	<u>12.826</u>
Bezoldiging	<u>132.492</u>	<u>31.906</u>	<u>108.356</u>	<u>58.981</u>

Het jaarinkomen van de directeur (in loondienst) ad € 108.085 blijft binnen het maximum van € 130.699 (1 FTE/12 mnd.) volgens de Regeling beloning directeuren van goede doelen categorie H.

Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellings, de pensioenlasten, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn tezamen ad € 132.492, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 162.284 per jaar.

Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar hoofdstuk 8.2 van het jaarverslag.

Aan de directie zijn geen leningen, garanties of voorschotten verstrekt.

	Realisatie 2022 €	Begroting 2022 €	Realisatie 2021 €
Huisvestingskosten			
Huur (inclusief energie en water)	99.893	92.460	99.077
Huisvestingskosten afdelingen	6.012	13.852	4.952
Verzekeringen	3.840	3.500	3.890
Schoonmaakkosten	14.070	12.500	12.857
Overige huisvestingskosten	3.477	13.500	2.804
	<u>127.292</u>	<u>135.812</u>	<u>123.580</u>
Kantoor- en algemene kosten			
Portokosten	47.215	20.000	24.386
Financiële administratie	64.283	66.000	70.001
Kosten contributie-inning	2.612	0	0
Relatiebeheer structureel	38.942	55.000	35.724
Relatiebeheer incidenteel	0	20.000	0
Relatiebeheer migratie Ifunds	0	0	0
Interne dienstverlening Humanitas	0	0	0
Advieskosten	22.796	50.000	6.913
Accountantskosten	33.560	29.500	32.014
Automatisering	46.626	35.000	30.042
Telefoon en faxkosten	5.671	12.000	11.902
Drukwerk	1.464	6.500	4.668
Repro	4.260	6.000	5.302
Kantoorbenodigdheden	1.515	3.500	1.250
Lidmaatschappen/contributies	20.894	22.000	18.228
Abonnementen en documentatie	0	5.000	0
Bestuurskosten	14.777	15.500	11.141
Kosten platform bijzonder hoogleraren	0	0	0
Organisatiekosten Afdelingen	36.767	45.755	32.783
Overige kosten Afdelingen	4.699	6.337	4.680
CRM nalatenschappen	9.625	11.000	9.295
Overige algemene en organisatiekosten	16.050	26.600	18.099
Kosten notaris en advocaat	10.845	20.000	132
Publiciteitskosten	0	65.000	0
	<u>382.601</u>	<u>520.692</u>	<u>316.560</u>
	Realisatie 2022 €	Begroting 2022 €	Realisatie 2021 €
Afschrijving			
Afschrijvingen	18.183	20.000	18.883
	<u>18.183</u>	<u>20.000</u>	<u>18.883</u>

21. Gebeurtenissen na balansdatum

Na de balansdatum van 31 december 2022 hebben geen belangrijke gebeurtenissen plaatsgevonden, die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum en die verwerking en/of toelichting in de jaarrekening 2022 behoeven.